

መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና፡ ምቕንጣጥ ኢዩ!

- 1ይ ክፋል- ሰንበት, 26 ጥቅምቲ 2008

መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና፡ ምቕንጣጥ ኢዩ!- 1ይ ክፋል- 2ይ ክፋል- 3ይ ክፋል- 4ይ ክፋል

ካቡኡ ናቡኡ ሽኡ፡ ንኤርትራውያን አሻቂሉ ኣብ ዘሎ ኣርእስቲ ኣትዮ ክጽሕፍ እንክለኹ፡ ነቲ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ናብ ቀይሕ ባሕሪ ዝገብሮ ጉዕዞን፡ ላዕለዎይ ኣህዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ፋን ቤንጃንኩዝ፡ ብዕለት 12/10/2008 ዝሃዕ መደረ ምርኩስ ብምግባር፡ ንዘለኒ ሓቤሬታ ንምክፋልን፡ ኣብ ወትሃደራውን ፖለቲካውን ኩነታት ናይቲ ከባቢ ኣመልኪተ ጽሑፊይ ከቕርብ እንክለኹ፡ ከም ቀንዲ ሕመረት ናይዚ ጽሑፍ ከኣ፡ ነቲ ቃል ብቻሉ፡ "መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና፡ ምቕንጣጥ ኢዩ!!!" ክብል፡ ላዕለዎይ ኣህዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ቤንጃንኩዝ ኣብ ዝሃዕ ቃል እምነ መሰረት ብምንባር ኢዩ። [Monday, 17 November 2008](#)

ኣብዚ ቅንያትዚ፡ ንዓለምና ብፍላይ ከኣ ንሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃን፡ ተዳወብቲ ሃገራት ቀይሕ ባሕሪን፡ ካቡኡ ናቡኡ ሽኡ፡ ንኤርትራውያን አሻቂሉ ኣብ ዘሎ ኣርእስቲ ኣትዮ ክጽሕፍ እንክለኹ፡ ነቲ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ናብ ቀይሕ ባሕሪ ዝገብሮ ጉዕዞን፡ ላዕለዎይ ኣህዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ፋን ቤንጃንኩዝ፡ ብዕለት 12/10/2008 ዝሃዕ መደረ ምርኩስ ብምግባር፡ ንዘለኒ ሓቤሬታ ንምክፋልን፡ ኣብ ወትሃደራውን ፖለቲካውን ኩነታት ናይቲ ከባቢ ኣመልኪተ ጽሑፊይ ከቕርብ እንክለኹ፡ ከም ቀንዲ ሕመረት ናይዚ ጽሑፍ ከኣ፡ ነቲ ቃል ብቻሉ፡ "መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና፡ ምቕንጣጥ ኢዩ!!!" ክብል፡ ላዕለዎይ ኣህዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ቤንጃንኩዝ ኣብ ዝሃዕ ቃል እምነ መሰረት ብምንባር ኢዩ።

"መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና ምቕንጣጥ ኢዩ!"

እቲ፡ ኣብ ሞንጎ እተን ክልተ ሓያላን ሃገራት፡ ኣመሪካን፡ ሕብረት ሶቭየት ነበር /ሩስያ/ን ዝነበረ፡ ናይ መን ዓብላላ ኣድዮሎጂካውን /ስነ ሓሳባዊን/፡ ፖለቲካዊን ቁጠባውን ነድሪ ዝወለዶ ምፍሕፋሕ፡ እቲ ብፕሮስትሮይካ ዝፍለጥ ብሚካኤል ጎርቫቾፍ ዝተኣታተወ ለውጢ ዙሉዕ ኩናት ቅድሚ ምምጻኡ፡ ንገግግም ቀይሕ ባሕሪ ዝቐጸር ዝነበረ ዝዓቦዩ ሓይሊ እቲ ኣብ ዲያጎ ጋርስያ ማእከላይ መደበኛ ገይሩ ዝነበረ፡ ብ5ይ ጭፍራ መራኽብ ዝፍለጥ፡ ብሪድ ኣድሚራል ጆን ላት ኣሌክስ ዝምራሕ ዝነበረ ሰራዊት ኣመሪካ ኢዩ ነይሩ።

ነዚ ከባቢ ዝቆጸር ዝነበረ ናይ ሕብረት ሶቭየት ነበር /ሩስያ/ ሰራዊት ከኣ፡ ኣብ ደሴት ዳህላክ ዓስኪሩ ዝነበረ ኮይኑ፡ ብቺፍ ኣድሚራል ኪዮሎቪቲኪ ቫሮቮክ ዝምራሕ ዝነበረ፡ ናይቲ ብቀይሕ ነበሪ ዝፍለጥ ዝነበረ፡ ኣብ ገግግም ባሕሪታት ኩባ ዝዓስከረ ክፋል ሰራዊት እዚ ሓይሊ ባሕሪ ሩስያ ኢዩ፡ ምስ ሰራዊት ኣመሪካ፡ ምስ ናይ ክልቲኡ ወገን ዝዓጠቐ ኒኩለሳዊ ኣጽዋራቲ፡ ኣብ ሓለፍ ተፋጢጦ፡ ንዓለምና ኣብ ዘንጊ ተነጅቲ ናይ ጥፍኣት ቃና ዘፋጸያ ዝነበረ።

ሕብረት ሶቭየት፡ ቡቲ ኣብ ዉሽጣ ዝተኣታተወ ናይ ኣመሪካን መሻርኽታን ስልጅታት፡ ካብ ሱራ እጅ ክትዳኽም እንተዘይከኣለት፡ ብመንገዲ ናይቲ እዋን እቲ መራሒ ሕብረት ሶቭየት ዝነበረ ሚካኤል ጎርቫቾቭ ኣቢላ፡ ካብ መወዳእታ 1986 ከተተኣታትዎ ዝጀመረት እዋ፡ ኣብ 1989 ዘተግበረቶ ብፕሮስትሮይካ ዝፍለጥ ፖለቲካዊ ለውጢ፡ ነቲ ሚዛን ሓይሊ ክልቲኣን ሓያላት ሃገራት ቀይሩዎ ጥራይ ዘይኮነ፡ ንመድርኽ ህላዌ ጃላት በሲዑ፡ ቀንዲ ሚዛን ሓይሊ ዓለማዊ ጉሎባይዘይሸን ናብ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ዝዘንበለሉን፡ ዓለማዊ ፖሊሲ ጸጥታ ናይዛ እንነብረላ ዓለም ብኢድ ኣመሪካ ዝሕንጸጸሉን መድርኽ ናይ ዝወደቐሉ ባብ ከፋቲ በሪ ኢዩ ነይሩ።

እቲ ኣቐዲሙ ኣብ ደሴታት ዳህላክ ዓስኪሩ ዝነበረ ሰራዊት ሓይሊ ባሕሪ ሕብረት ሶቭየት ነበር /ሩስያ/፡ ኣቐዲሙ ቡቲ ኣብ ዉሽጢ ሕብረት ሶቭየት ዘጋጠመ ናይ ለውጢ ማዕበል ናይ እዚ ማእከላቲ ክስሕብ ጀሚሩ እጅ እንተነበረ፡ ድሕራቲ ብማእከላይ ስለያ ኣመሪካ C.I.A.፡ ነተን ኣብቲ እዋንቲ ብናይ ሸዑ ክለ ግዝኣት ኢትዮጵያ

ዝፍለግ ዝነበራ ኤርትራን ትግራይን፣ ፖለቲካውን፣ ወትሃደራውን ምንቅስቃሳት ዘካይዳ ዝነበራ ውድባት፣ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ንወትሃደራውያን መራሕቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፣ ኣብ ሜዳ ትግራይ ከኣ፣ ንወትሃደራውያን መራሕቲ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ፣ ንምድኻም ስርዓት ደርግን ምፍርራስ ክለ ዓባይ ግዝኣት ሕብረት ሶቭየት ኣመልኪቱ ዝተመጠወ ፖለቲካውን፣ ወትሃደራውን ስለያዊ ሓቤሬታ፣ ንህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብ ኣፍዓብት መጥቃዕቲ ከካይድ ክሕግዞ እንከሎ፣ ንህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ከኣ፤ ኣብ እንዳ ኣባጉና ዝነበረ ዝተራቐቐ ናይ ስለያ መራኸቢ መሳርሒ ዓጢቑ ንዝነበረ ሰራዊት ደርግን ሕብረት ሶቭየትን ንኸተጥቅዕ ኣኸኢሉዎ ኢዩ።

ኣቕዲሙ ግን፣ ኣብ 1984 እቲ ኣብ ሞንጎ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን፣ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን ዝነበረ ዝምድና ተብቲኹ ኣብ ዘይዕረዩሉ ደረጃ በጺሑ ብምንባሩ፣ ንማእከላይ መደበር ስለያ ኣመሪካ C.I.A.፣ ነዞም ክልተ ሓይልታት ኣራኺቡ ክሰርሕ ጸገም ከም ዝነበሮ ብምስትብሃል፣ እቲ ከም እንኮ ኣማራጺ ዝወሰደ ናይ ስራሕ ሜላ፣ ንክልቲኦም መሻርኽቱ ብተናጸል ረኺቡ ሓበሬታኡ ክልግስ ስለ ዝነበሮዩ፣ ከም መኸፊቲ ናይዚ መሳልልዚ ኣብ ክፍላ ወርሒ 08/1987፣ ጡሉል ዝኾነ ወትሃደራዊ ስለያዊ ሓበሬታ ንክልቲኦም ወገናት ክልግስ ዝጀመረ። ከም ውጺኢቱ ኸኣ፣ ልዒሊ ከም ዝተገልጸ፣ ክልቲኦን ውድባት ብተናጸል ናብ ቦሪ ዓወት ከሰጋግረን ዝኸእል በርቃዊ ወትሃደራዊ መጥቃዕቲ ከካይዳ ዝበኸዓ።

ድሕሪዚ ክልተ ናይ ተናጸል ወትሃደራዊ መጥቃዕቲዚ፣ ላዕለዎይ እዚ ሕብረት ሶቭየት፣ ኣብ ኢትዮጵያ ይኹን፣ ኣብታ ከም ግዝኣታ ትፍለጥ ዝነበረት ኤርትራን ዝነበሮ ባይታ፣ ቦቲ ኣብ ውሽጡ ዘጋጥሞ ዝነበረ ምግምግም፣ ቦቲ ኣብ ባይታ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዘጋጥሞ ዝነበረ ወትሃደራዊ ስዕረትን፣ ድሮ ምሉእ ብምሉእ ክስሕብ ጀሚሩ ጥራይ ዘይኮነ፣ ዳርጋ ጠቕሊሉ ወጺኡ ብምንባሩ፣ ደርግ ጥራይ ዝባኑ ዝወጸሉ ሰዓት ኢዩ ነይሩ እንተተባህለ ምግናን ኣይነበረን።

ኣመሪካ፣ ንህላዌ ሕብረት ሶቭየት ኣብ ክለ ማያት ኤርትራ፣ ካብቲ ክትጻወሮ ዘይትኸእል ዝነበረት ምስ መስርሕ ህላዌ ወትሃደራዊ ዕብላላ ኣተኣሳሲራ ትጥምቶ ብምንባራ፣ ነዚ ጉዳይ መዝሚዛ ኣብ ረብሓኣ ንምውጻል ብፍሉይ ኣጀንዳ ሓዛ ኢያ ተንቀሳቂሳትሉ። ክንዲ ዝኾነ ኸኣያ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ ኣብ ጥሪ 19/1989፣ ንመሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን፣ መሪሕነት ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን፣ ብመንገዲ ሓደ ናይ ቀርኒ ኣፍሪቃ ላዕለዎይ ሓላፊ ስለያ ኣመሪካ C.I.A. ሪቻርድ ፎን ዳላስ፣ ኣብ ሱዳን ካርቱም ሆተል ሜሪድያን ንክልተ መራሕቲ ናይቲ ምንቅስቃስ፣ ካብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፣ ናይ ሸዑ ዋና ጸሓፊ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቂ፣ ካብ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ከኣ፣ ናይ ሸዑ ዋና ጸሓፊ፣ ተጋዳላይ መለስ ዜናዊ ከተራኽቦም ዝኸኣለትን፣ ናይ ሓባር ወትሃደራዊ ሕንጻጽ ንኸካይዱን፣ ከም መበገሲ መድርኽ ጽንፈ ጽርግያ ናይ ዓወታቶም ከኣ፣ ብምምሕዳር መንግስቲ ኣመሪካ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ኣፍልጦ ክወሃቦም ክትፈቅድ እንከላ፣ ኣብ ወትሃደራዊ ስራሕታቶም ዘገልግሎም ስለያዊ መርበብ ሓበሬታ ከተስንቑም ምዃና ብምምብጻዕ፣ ንዳግማይ ርክብ ቆጶራ ዝተፋነወቶም።

ከም ድምር ውጺኢት ናይቲ ምዕባለ ኸኣ፣ ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብ ለካቲት 05/1989፣ ህጹጽ ኣኼባ ኣካይዱ ብሓደ ውሳኔ ክወጽእ እንከሎ፣ ብተመሳሳሊ መንገዲ ላዕለዎይ ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ከኣ፣ ኣብ ለካቲት 17/1989 ዘካየዱ ህጹጽ ኣኼባ ብሓደ ውሳኔ ክወጽእ ኪኢሉ ኢዩ። እዚ ብተናጸል ዝመሰል ግን ከኣ ንሓደ ዒላማ ዝዓለመ ውጺኢት ኣኼባዚ፣ ንምልኣተ ስዕረት ደርግ ዘቀላጥፍን፣ ንመሰል ነጻነት ኤርትራ ብዓበይቲ ናይ ዓለምና ሃገራት ተፈላጥነቱ ባብ ዝኸፍትን ኣብ ርእሲ ምንባሩ፣ ንብልሓት ምሕንጻጽ ስትራቴጂካዊ ስልቲ ወትሃደራዊ ዓብላልነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብቲ ዞባ ውን፣ ማዕጸ

ዝኸፈተ ኣብ ርእሲ ምንባሩ፡ ንስርዓት ደርጊ ንሞት ዝፈረደን፡ ንህላዌ ሕብረት ሶቭየት ኣብቲ ዞባ፡ ናይ መወዳእታ ማዕጻ ዝረገጠን 'ውን ኢዩ ነይሩ።

ድሕሪ እዚ ናይ ክልተ ውድባት ላዕለዎት መሪሕነታት ህጹጽ ኣኼባታት ከኣ፡ ኣብ ሚያዝያ 16/1989 ብመንገዲ ኣላይነት ፕረዚደንት ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ነበር ጂሚ ካርተር፡ ንዳግማይ ግዜ ኣብ ሜሪኮኖን ሆቴል ዝተኻየደ ኣኼባ፡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቅን፡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ተጋዳላይ መለስ ዜናውን ዝተሳተፉዎ፡ ናይ ሓባር ወትሃደራዊ ሕንጻጽ ተሓንጺጹ ኢዩ።

ኣብዚ ኣኼባዊ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ብኣዝዩ ምስጡር መንገድን ኣብ ትሕቲ ናይ ሓደ ሰብ ኣፍልጦን ዝካየድ ርክባት ክምዘዝ እንክሎ፡ ብወገን ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ከኣ፡ ብኣንጻሩ ኣብ ምክፍፋል ስራሕ ዘተኮረ ዘይምእኩል ኣሰራርሓ ዝኸተል ተሳትፎ ኢዩ ነይሩዎ።

ኣብ ምጅማር ናይቲ ኣኼባ ኸኣ፡ ብወገን ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ነቲ ስትራቴጂካዊ ወትሃደራዊ ስራሕታት ስለያ፡ ተጋዳላይ ጴጥሮስ ሰሎሞን ክመርሖ እንክሎ፡ ብወገን ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ከኣ ተጋዳላይ ሓዩሎም፡ ተጋዳላይ ጸድቃን፡ ተጋዳላይ ክንፈ ገብረመድህን፡ ተጋዳላይ ኣሰፋ ገብሩን ኢዮም ዝመርሖም ነይሮም። ርክብ ፕረዚደንት ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ነበር ጂሚ ካርተር ምስ ክልተ መሪሕቲ ናይቲ ቃልሲ፡ በዚ ዝተሓጸረ ኣይነበረን። ተደጋጋምን ኣብ ዝተፈላለዩ ቦታን ዝቐጸለ ኢዩ ነይሩ።

ክልቲኣን ወድባት ዘድሊ መምርሒታት ድሕሪ ምቕባልን ከኣ፡ ብፍላይ ኣብ ሱዳን ዝነበረ ስርዓት ነቲ ስራሕታት ዕንቅፋት ከይከወን ዓቢ ስግኣት ስለ ዝነበረ እሞ ክእለ ስለ ዝነበሮ ኸኣ፡ ከም ሓያልን ዘይተርፍ ስራሕን ብፍሉይ ንህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ስለ ዝተዋህበ፡ ብመንገዲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ በቲ ቀንዲ ካብ 1979 ጀሚሩ መሓዛ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቁ ዝነበረ፡ ዶክተር ሓሰን ኣልቱራቢ፡ ነቲ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ካርቱም ዝካየድ ዊዲት ዕልዋ መንግስቲ ንምትግባር ኣብ ምውዳድ ንክጽመድ፡ ብመንገዲ መሓዝኡ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቁ መምርሒ ክዋሃቦ እንክሎ፡ ንመደልደሊ ዝምድናታቶም ኣቐዲሙ ካብ ዝነበሮም ርክባት ወዱ ንዶክተር ሓሰን ኣልቱራቢ፡ ኣብ ግዜ 6ይ ወራር ብ1982 ኣብ ጋራጅ ሂምቦል ናይ መካኒክነት ኣገልግሎት ንኸህቡ፡ ናይ ሽዑ ናይ ጨንፈር መንግስቲ ሓላፊ ዝነበረ ሰወእ ተጋዳላይ ኣሕመድ መሓመድ በዓልጌር ተቐቢሉ ኣስሪሖም ነይሩ ኢዩ።

ካብዚ ዝጸንሐ ጥቡቕ ዝምድና ምርኩስ ብምግባር ከኣ፡ ብመንገዲ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቁ፡ ንጉጅለ ዓለውቲ መንግስቲ ካርቱም መተግበሪ ዝኸውን፡ ብመንገዲ ኣብ ካርቱም ተመዲቡ ዝሰርሕ ዝነበረ ኣባል ክፍሊ ስለያ 72 ተጋዳላይ መልኣክ ወዲ ፊተውራሪ ኣቢሎ፡ 14 ሚልዮን ዶላር ንዶክተር ሓሰን ኣልቱራቢን ጀነራል መሓመድ ሑሴን ኣልበሽርን ከም ዝሃብ ተገይሩ ኢዩ። /ተጋዳላይ መልኣክ ወዲ ፊተውራሪ ምስ ኣቶ መብራህቲ ኣብ ከባቢ ሜሪኮኖን ሆቴል /ቀምቃማይ/ ዝነበረን ካልኣትን ብምትሕብባር፡ ካብቶም ንገዳይም ተጋደልቲ ናይ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ይኹኑ፡ ናይ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ካብ ሱዳን ብምጭዋይን ብምቕታልን ዝፍለጡ ዝነበሩ ሓደ ኢዩ። /

ማዕረ ማዕረዚ ፍጻሜዚ ኸኣ፡ እቲ ብህዝባዊ ሰራዊት ዝፍለጥ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብኣላይነት ኣዛዚ ኣሃዱ ኮማንዶ ሰወእ ተጋዳላይ መኮነን ተኸለ /ጉብጣን/፡ "ሰወእ ተጋዳላይ መኮነን ተኸለ /ጉብጣን/፡ ሓደ ካብቶም ብስራሒት ቅያ 18 ደቓይቅ ዝፍለጥ መጥቃዕቲ መዕርፎ ነፈርቲ ኣስመራ ዓቢ ተራ ዝነበሮ እሞ፡ "ኣብታ ብትእዛዝ ግዝያዊ ፕረዚደንት ሃገረ ኤርትራ ኣቶ ኢሲያስ ኣፈወርቁ፡ ንተጋዳላይ ሰሎሞን ድራር ዝተዋህበ መምርሒ መሰረት ዝተደርሰት መጽሓፍ፡ /ቅያ 18 ደቓይቅ ስራሒት ኮማንዶ/ ህላዌኡ ዝሃሰሰ ምኡር ሓርበኛ ኢዩ"። ንኩነታት መስዋእቱን ታሪኹን ኣመልኪተ ፍሉይ ዝበሃል ስለ ዘለኒ፡ ኣብ ካልእ ኣርእስቲ ገለ ክብል ክፍትን ኢዩ።

ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ብውሕሉል ኣላይነት መኮነን ተኸለ /ጉብጣን/ ስራሒት መጥቃዕቲ ኣሰሳ ዓቢ ወትሃደራዊ ስራሒት ከተካይድ እንክላ፡ ንመንግስቲ ካርቱም ዘዘናግዕ መደናገሪ ጎጣዩ ስርሒት፡ ኣብ ልዕሊ ውድብ S.P.L.A. ብጅን ጋርግዊ ዝምራሕ ወትሃደራዊ ክንፊ ጸንፋፊ ዝኾነ ወትሃደራዊ ስራሒት ብምክያድ ኢያ ንኣሰሳ ከተጥቅዕ ዝኸኣለት። እዚ ኸኣ፡ ነቲ ኣብ ልዕሊ ዝባን መንግስቲ ካርቱም ተሳሒሉ ዝዋደድ ዝነበረ ናይ ዕልዋ መሰርሕ ስለያ፡ ንመንግስቲ ካርቱም ካብ ድቃሱ ንኸየበራብሮ ኣዳህሊሉዎ ኢዩ።

ከም ውጪኢቱ ኸኣ፡ መንግስቲ ካርቱም ብድቁሱ እንከሎ ኢዩ ብዊዲት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ካብ ስልጣኑ ብወትሃደራዊ ዕልዋ ተኣልዩ፡ ኣብ ቦትኡ፡ እቲ ብጀነራል ሑሴን ኣል በሽርን፡ ዶክቶር ሓሰን ኣልቱራብን ዝምራሕ መንግስቲ ናብ ስልጣን ክመጽእ ዝኸኣለ።

ኣብ ክፍላ ናይዚ ዓመትዚ ኢዩ ድማ፡ ኣብ ኣስመራ ዝነበረ 2ይ ኣብዮታዊ ሰራዊት፡ ብመንገዲ ስልጅ ስለያ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን፡ ምትሕብባር መንግስቲ ካርቱምን፡ ብጀነራል ደምሴ ቡልቶ ዝተመርሐ ዝበርዓነ ፈተነ ዕልዋ መንግስቲ ኣንጻር መንግስቱ ሃይለማርያም ዝተኻየደን፡ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኸኣ፡ ን72 ሰዓታት ዝጸንሕ በይንኣዊ ናይ ቶኸሲ ደው ምባል ስጉምቲ ኣዋጅ ዘውጸአን።

ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነዚ ውጥንዚ ክውጥን እንከሎ፡ ካብቲ ምስ ማእከላይ ስለያ መንግስቲ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ C.I.A. ዝኣተዎ ውዕል ወጻኢ፡ ናቱ ስጉምቲ ኢዩ ዘዋድድ ነይሩ። ካብዚ ተበጊሱ ኢዩ ድማ ማእከላይ ስለያ መንግስቲ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ C.I.A.፡ ንህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ናይ ድሕሪት ሓለዋ ክገብረሉ ዝመደበ።

ብፍላይ ከኣ፡ ማእከላይ ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ C.I.A.፡ ካብቲ ኣቕዲሙ ኣኪቡዎ ዝጸንሐ ስጡም ሓበሬታታት፡ ንእንታይነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ምስቲ ኣቕዲሙ ኣብ ሰነ 29/1973፡ ብመንገዲ ህዝባዊ ሓይልታት ሓርነት ኤርትራ ናብ ሃገራት ዓባይቲ ቐላይት ኣፍሪቃ፡ ናይ ቀደም ዛዩር ዝለኣኹ ምኩር ኣባሉ ተጋዳላይ እስቲፋኖስ ሃይለ መኮነን፡ ካብ መፈለምታኡ ምስቲ ናይ ደባይ ተዋጋኢ ዝነበረ ሎሬን ካቢላ ዝነበሮ ምትእስሳር ብምስትብሃል፡ ንኣደገኛነት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ማእከላይ ስለያ ኣመሪካ C.I.A. ብኣስተብህሎ ጠሚትዎ ዝነበረ መስርሕ ኢዩ።

ካብ 1973 ክሳብ 1996 ቀንዲ ተልእኾ እስቲፋኖስ ሃይለ መኮነን ከኣ፡ ኣብ መሸጣ ዘይሕጋዊ ማዕድን ኣልማዝን ኣጽዋርን ዝተሞርኮሰ ኢዩ ነይሩ። እስቲፋኖስ ሃይለ መኮነን፡ ሓደ ካብቶም ምስ ሰወእ ተጋዳላይ ብርሃነ /ኣፍሮ/፡ ሰወእ ተጋዳላይ ተኪኤ ነጋሽን፡ ሰወእ ተጋዳላይ በዩን ገብረኣብን ናብ ህዝባዊ ሓይልታት ዝተሰለፈ ኢዩ። ሰወእ ተጋዳላይ ብርሃነ ኣፍሮ፡ ኣብ ኩናት ምዝላቕ ባጽዕ ምስ ዓይ ዙርያ ካድር ክስዋእ እንከሎ፡ ሰወእ ተጋዳላይ በዩን ገብረኣብ ከኣ፡ ቅድሚ ሰወእ ተጋዳላይ መሓሪ ደበሳይ ከም ሓላፊ ጨንፈር ወትሃደራዊ ዕጥቅን ስንቅን ምምዳብ፡ ሰወእ ተጋዳላይ በዩን ገብረኣብ ኢዩ ከም ሓላፊ ጨንፈር ወትሃደራዊ ዕጥቅን ስንቅን ኮይኑ ዝሰርሕ ዝነበረን፡ ሓዋ ንተጋዳሊት ሊያ ገብረኣብ በዓልቲ ቤት ብራጋደር ጀነራል ኣብርሃ ካሳ ላዕለዎይ ሓላፊ ስለያ ሃገራዊ ድሕነት ኢዩ።

ሰወእ ተጋዳላይ በዩን ገብረኣብ ኣብቲ ኣብ 1978 ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ምስ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ብምትሕብባር ዝተገብረ ናይ ባረንቱ ሓባራዊ ወትሃደራዊ መጥቃዕቲ ከኣ ኢዩ፡ ብድሕሪት ብናይ ወገን ሓይሊ ሕቕኡ ተሃሪሙ ዝተሰዊአ።

ሰወእ ተጋዳላይ ተኪኤ ነጋሽ ከኣ ኣብ ምሕራር ከተማ ከረን ከም ኮምሽነር ቦጦሎኒ ተመዲቡ እናሰርሐ እንከሎ ኢዩ ተሰዊኡ። እዞም ኩሎም፡ ብጀካ እስቲፋኖስ ሃይለ መኮነን፡ ኣብቲ ብመንካዕ ዝፍለጥ ምንቅስቓስ ኣባላት ኮይኖም ዝተኸሰሱ እሞ፡ ብዝተፈላለዩ መቐጻዕቲ ዝተፋነዉ ኢዮም። ካብኦም ብራጋደር ጀነራል ተኸለ ልብሱ ጥራይ ኢዩ፡ ኣብ 1976 ነብሰይ እንተዘይነቐፍኩ ኢሉ፡ ናይ ነብሱ ናይ ድሕሪት ተሃድሶ ዘካየደ።

ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ ኣብቲ ኣንጻር ስርዓት ደርግ ብህዝባዊ ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ ዝተኻየደ ወትሃደራዊ ስራሒት ፈንቅል ምሕራር ባጽዕን፡ ኣብቲ ብወፍሪ ዋልልኝ ዝፍለጥ ብሰራዊት ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ዝተኻየደ ወትሃደራዊ ስራሒታት፡ ዘይንጻቕ ናይ ወትሃደራዊ ስለያ ሓበሬታ ለጊሳ ነይራ ኢዩ። እዚ ኸኣ

ከም ዕላማ አነጻራ ንስርዓት ደርግ ካብ ስልጣን ንምእላይን፣ ንሕብረት ሶቭየት ካብቲ ኸባቢ ንምድኻምን ዝኣተዎቶ ስትራተጂ ኢዩ ነይሩ።

ስርዓት ደርግ ድሕሪ ስሪሒት ፈንቅልን፣ ስሪሒት ወፍሪ ዋልልኻን፣ ብወትሃደራዊ መንገዲ ኢዱ ዝህበሉ ናይ ዜር ሰዓት ብምእካሉ፣ ሕብረት ሶቭየት ከኣ፣ ብውሽጣዊ ጉዳያታ ትሽምረር ብምንባራ፣ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ነቲ ዘይተርፍ ውድቀት ስርዓት ደርግ፣ ናይ መሲጋገሪ ድልድል ህላዌኣ ክትገብሮ ካብ ዝነበራ ትልሚ፣ ነቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብ መጋቢት 1981 ዘውጸኡቶ በዓል 9 ነጥቢ ኣዋጅ ሰላም ምርኩስ ብምግባር፣ ብመንገዲ ሓይሊ ዕማም ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ እቲ ካብ ሚያዝያ 16/1989 ኣትሒዙ ምስ መራሕቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን፣ መራሕቲ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይን ጽዑቕ ሌላ መስሪቱ ዝነበረ፣ ፕረዚደንት ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ነበር ጂሚ ካርተር ኣቢላ፣ ንስርዓት ደርግ ምስ ክልቲኦም ውድባት ክትሸምግሎም ናይ ኣሰላጥነት ባይታ ክትተሓሓዙ ክትምድብ እንከላ፣ ናይ ሸዑ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቂ፣ ክልቲኦም ውድባት ምስ ደርግ ክዘራረቡ ክቕበሎ እንከሎ፣ ኣቦ ወንበር ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ተጋዳላይ መለስ ዜናዊ ግን፣ ብኣንጻር ኣተሓሳስባ ናይ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቂ፣ ልክዕ ዳርጋ ከም ሪኢቶ ናይቶም ኣብቲ እዋን እቲ ኣባላት ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዝነበሩ፡

1. ተጋዳላይ ማሕሙድ ሸሪፎ፣
2. ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድ ኑር፣
3. ተጋዳላይ ሃይለ ወልደትንሳኤ፣
4. ተጋዳላይ ጴጥሮስ ሰሎሞን፣
5. ተጋዳላይ ዑቕብ ኣብርሃ፣
6. ተጋዳላይ ስብሓት ኤፍሬም፣ ጉዳይ ኤርትራ ጉዳይ ሕቶ ነጻነት ክሰብ ዝኾነ፣ ምስ ጉዳይ ሕቶ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ዘተሓሳስሮ ስለ ዘይብሉ፣ ብኸንበይኑ ኣርእስቲ እንተተታሒዙ ምስ ስርዓት ደርግ ክንዛተ ኢና ዝብል ነበረ።

ካብዚ ተበጊሱ ከኣ፣ ንጉዳይ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ኣትላንታን፣ ከንያን፣ ኢንግላንድን ክረኣ መደባት ክተሓዙ እንከሎ፣ ንጉዳይ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ከኣ፣ ኣብ ዓዲ ጥልያንን፤ ኢንግላንድን ከም ዝተሓዘ ተገብረ። "እዚ ናቲ ነብሱ ዝኸኣለ መስርሕ ስለ ዘለዎ ምስቲ ናይ ርክብ ዕምቆት ኣባል ሰናቶር ማእከላይ ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ C.I.A. ዝነበረ ሄርምን ኮሄንን ውልቀ ስምምዕ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቅን ተጋዳላይ መለስ ዜናውን ካብ ግንቦት 12-17/1991 ንዳግማይ ከኣ ካብ ሰኔ 11-16/1991 ዝተኻየደ ዝርርብ ናይ 11 ነጥብታት ዝርዝራቱን ክፈራርም ዝኸኣለ። ትሕዝቶ ናይቲ ስምምዕ ከኣ ብሰነድ ከምዚ ዝሰዕብ ይመስል።

2ይ ክፋል

ተልእኾ ፕረዚደንት ኣመሪካ ነበር ጂሚ ካርተር፣ ንክልቲኡ ሰውራታት ምስ ስርዓት ደርግ ምሽምጋል ጥራይ ዘይኮነ፣ ፕረዚደንት ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ውን ብሰላም ስልጣን ዝሓድገሉ ባይታ ምጥጣሕ ዝብል መደብ ኣብ ኣጅንዳኡ ብምንባሩ፣ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ ብመንገዲ ናይቲ ኣብ 1972 ኣብ ኢትዮጵያ ክፍለ ሃገር ሃረር ዝነበረ መስልጠኒ ወትሃደራዊ ማእከል መኮንናት ኣሰልጣኒ ዝነበረን፣ ኣብ ሓደ ጊዜ ናይ ቀረባ መሓዛ ሻለቃ መንግስቲ ሃይለማርያም ዝነበረ ካፕቲን ደቪድ ዊልያም ኣቢላ፣ ርክብ ምስ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ዝኸፈተት።

ነቲ ጉዳይ ዝሓዘ ኣባል ማእከል ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ C.I.A. ቶማስ ከሊን፣ ምስ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ርክብ ንምምስራት ኣብ ዝሓሰበሉ ጊዜ ዝተጠቐመሉ ሜላ እንተነይሩ፣ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ተባዕ ምዃኑ ምእማንን፣ ብመሳርሕቱ ተጠለሙ ንበይኑ ተሪፉ ከም ዘሎ ምርዳእን ኢዩ ነይሩ።

ካፕተን ደቪድ ዊልያም፣ ምስ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ኣብ ዝግበሮ ምይይጥ፣ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ብሰላም ስልጣኑ ሓዲጉ ናብ ዝመረጸ ሃገር ንኸወጽእ ፍቓደኛ ምስ ዝኸውን፣ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ ናይ ገንዘብ ሕሳብ ባንኩ ከም ዘይትግጽዎን፣ ንድሕነቱ ዝከላኣ ክትገብር ምዃና ብዝኣተወትሉ መብጽዓ መሰረት፣ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ነቲ ናይ ድሕነት ጠለብ ተቐቢሉ፣ ብመሰረት ጠለቡ፣ ኣብ መጋቢት 14/1991፣ ምስ ናይ ዝምባብወ መራሒ መንግስቲ ፕረሲደንት ሮበርት ሙጋቤ፣ ናይ ውልቂ ዘተ ድሕሪ ምክያድ፣ ብጠለቡ ብዝገበሮ ምርድዳእ ኸኣ፣ ስልጣኑ ነቲ ብድሕሪኡ እንታይ ከም ዘጋጥሞ ዘይፈለጠ፣ ጀነራል ተስፋዩ ገብረኪዳን ኣስተሊሙ ኢዩ ናብ ዝንባብወ ዝተገዘረ።

ደድሕሪ ፍጻሜ ወፍሪ ዋልልኝ፣ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ፣ እቲ ንሓንቲ ክፍለ ሃገር ትግራይ ሓራ ምውጻእ ዝነበሮ መደብ ራሕራሔ፣ ምስቶም ኣቐዲሙ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዝመስረቶም ውድባት ኢህድንን፣ ኦነግን ብምውህሃድ፣ ሓደ ናይ ሓባር ኢህወደግ ዝበሃል ጽላል ኣቐሙ መጥቓዕትታቱ ይቕጽል ነበረ። ኣብዚ ህሞትዚ ኢዩ ድማ፣ ናይ ኮሎኔል መንግስቲ ሃይለማርያም ካብ ስልጣን ምእላይ ክስተት፣ ነቲ ንሓንቲ ክፍለ ሃገር ትግራይ ጥራይ ኣመልኪቱ ነጻነት ክጎናጸፍ ዝጋደል ዝነበረ ሕሉፍ ናይ ኣልባንያ ኮሚኒስታዊ ኣመለካኸታ ዝነበሮ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ፣ ኣብ ሓጺር እዋን ንመላእ ኢትዮጵያ ንክቐጻጸር ዕድል ዘውህቦ ባብ ዝረኸበ።

ከም ውጹኢቱ ኸኣ፣ እቲ ኣብ ኤርትራ ዝካየድ ዝነበረ ወትሃደራዊ ስራሒታት ብናህሪ ዝቐጽለሉ ዝነበረ ወቕቲ፣ ብተመሳሳሊ መንገዲ 'ውን፣ ኣብ ኢትዮጵያ ካብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኣርትራ ዝተንቀሳቐሰ ሓይሊ፣ 2 ብርጌድ መካናይዘድ ኣሃዱን፣ ሓደ ኣጋር ክፍለ ሰራዊት፣ ሓደ ኣሃዱ ብርጌድ ኮማንዶ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን ዝተሳተፉዎ፣ ናብ ኣዲስ ኣበባ ዝግስግስ ዝነበረ መጥቓዕቲ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ 'ውን፣ ግንቦት 21/1991 ንመላእ ኣዲስ ኣበባ ክቐጻጸር ተኸእሎታት እናሃለዎ እንከሎ፣ ማእከላይ ሓይሊ ዕማም እዚ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ካብ ፔንታጎን፣ ሓድሽ ትእዛዝ ናብ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዘመሓላለፈ።

ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፣ ብፍላይ ከኣ ማእከላይ ሓይሊ ዕማም ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካን፣ ማእከላይ ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ C.I.A. ን፣ ኣብ ልዕሊ እቲ ሕሉፍ ኣልባንያዊ ኮሚኒስታዊ ኣመለካኸታ ዝነበሮ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ እምነት ስለ ዘይነበሮ፣ ብዝለኣኸ ወሃደራዊ መልእኽቲ መሰረት፣ ሰራዊት ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ፣ ኣቐዲሙ ቅድሚ ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ናብ ኣስመራ ምእታው፣ ሰራዊት ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ ኣብ ግንቦት 21/1991 ናብ ኣዲስ ኣበባ እንተ ኣትዩ፣ በቶም ቀንዲ ብሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ከም ኣኸረርትን፣ ጸረ ነጻነት ኤርትራን፣ ጸረ ስምምዕ ሎንዶንን ክኸዱ ከም ዝኸለሉ ዝእመነሎም ዝነበረ፣ ስዩ ኣብርሃን ሰዓብቱን፣ ኣብ ልዕሊ እቲ ንምዕራባዊ ሸነኽ ኤርትራ ዝሃድም ዝነበረ ሰራዊት ደርግ፣ ዳግመ ምውዳብ ብምክያድ፣ ኣንጻር ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ከሰልፍዎ ከም ዝኸለሉ ብምግማት፣ ማእከላይ ሓይሊ ዕማም እዚ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ ካብ ፔንታጎን ዝለኣኸ ወትሃደራዊ መልእኽቲ ናብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ "ቀልጢፍኩም ውሻጠኹም ተቐጻጸሩ" ዝብል ኢዩ ነይሩ።

ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፣ ካብቲ ኣብ 1980 ክሳብ 1981 ዝነበረ ናይ ኤርትራውያን ሓድሕድ ኩናት፣ ቀንዲ ናይ ድሕሪት ቀላሲት ብምንባራ፣ ካብቲ ንሜዳ ኤርትራ ንበይኑ ዝተቐጻጸረ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፣ ናይዚ ዞባ ኅብላል ኾይና ናይ ምቕጽጻር ሓይላ ውዕለት ናይቲ ኣብ 80ታት ዝነበራ ተራ ትረኽበሉ እዋን ካብ ምምዕዳው ድሕር ኣይበለትን።

ምክንያቱ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ንተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ካብ ሜዳ ኤርትራ ከተባርራ እንከላ፡ ኪኖ እቲ ወትሃደራዊ ስራሒት፡ ኣብ ውሽጢ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ናይ ስለያ ስልጣናት ብምምዳብ፡ ብመሓዘት ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ዝኾና ሃገራት ማእከላይ ምብራቕን፡ ብቀንዱ ኸኣ ብፕረሲደንት ጃዕፊር ኣል ኦሜሪ ዝምራሕ ዝነበረ መንግስቲ ሱዳንን፡ ዝቢፍ ምትእትታው ኣካይዳ ኢያ።

ከም ሳዕቤን ናይዚ ኸኣ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ኣብ ውሽጢ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዝጸፈየቶም ናይ ስለያ ኣባላታ፡ ከም በዓል፦

- 1. ኣብራሃለ ክፍለ፡
- 2 ምሕረተኣብ (ገበሬ) ንካልኣትን ወ.ዘ.ተ. ኣብ ሜዳ ኤርትራ፡ መሳርዕ ሰራዊት ሓርነት ክትበታትን ከላ፡ ካብ ሜዳ ኤርትራ ናብ ሱዳን ኣብ ዝኣትዉሉ ግዜ ኸኣ፡ ሃገራት ምዕራብን፡ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካን፡ ብዝቢፍ ሓይሊ ክቕበለኦም ከም መደብ ዝተታሕዘ ኢዩ ነይሩ።

ኣብቲ እዋን ካብ ዝነበረ ዘገርም ፍጻሜ ኸኣ፡ ካብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ሃዲሙ ዝመጸ ተጋዳላይ፡ ኣብቲ ናይ ናብ ወጻኢ ሃገራት ከይድካ ናይ ምጥያስ ዕድል ዘይረክብ ምንባሩ ኢዩ። ማዕረ፡ ማእረዚ ግን ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብመደብ ንስልጣናቱ ኢሉ ዘዋፈሮም፡ ብጉልባብ ሃዳምነት፡ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ኣብ ግዳም መሊሳ ከይትሰበን፡ ናይ ባዕሉ ወፍሪ ንምክያድ፡ ምስቲ ናይ ሃገራት ምዕራብ ናይ ኣብ ወጻኢ ምጥያስ መደብ ኣባላቱ ሊኢኹ ኢዩ።

እዚ ኸኡ ኣብ ልዕሊ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዘጋጠመ ናይ ምብትታን ወፍሪ ተባብሶ ኸኣ፡ ካብቲ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፡ ኣብ 1978 ብመንገዲ ናይ ሽዑ ምብራቕ ጀርመን ዝተወደበ ምስ ስርዓት ደርግ ናይ ምሽምጋል ስጉምቲ፡ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ፡ ካብ ቡዙሓት ሃገራት ማእከላይ ምብራቕ ምድንጋጽ ስለ ዝነበራን፡ ሕብረት ሶቭየት ከኣ ከም ሚላ ዝሓዘቶ፡ ንሰውራ ኤርትራ ብኸልተ ናይቲ እዋን ኣተሓሳስባ ደምበ ፖለቲካ ክትፈላሊ ካብ ዝነበራ መደብ፡ ንህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብ ከለን ምብራቕ ጀርመን፡ ንተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ኸኣ ብቐይሕ ምንጻፍ ኣብ ቤተ መንግስቲ ክረምሊን ሕብረት ሶቭየት ክቕበለኦም ከለዋ፡ እዚ መስርሕዚ ንባዕሉ፡ ሓደ ካብቲ ንተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ፡ ናይ ምዕራብ ተነጽሎ ከጋጥማን፡ ነቲ ቅንጻላ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብ ልዕሊ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ከቀላጥፍን ዝኸኣለ መስርሕ ኢዩ ነይሩ።

<ትሕዝቶ ናይቲ ኣብ ሞንጎ ብልኡኽ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን፡ ኣሕመድ ናስርን፡ ሕብረት ሶቭየትን ኣብ ቤተ መንግስቲ ክፈምሊን ዝተኻየደ ዝርርብን፡ ትሕዝቶ ናይቲ ኣብ ሞንጎ ልኡኽ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኢሲያስ ኣፈወርቂ ኣብ ከለን ምብራቕ ጀርመን ዝተኻየደ ዝርርብን> ብፍሉይ ሰነድ ምስ ጭብጥታቱ ክቕርቦ ኢዩ።

ማእከላይ ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፡ ካብ ፔንታጎን ብዘመሓላለፎ ትእዛዝ ተባብሶ ኢዩ ኸኣ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ኣብ ግንባር ጊንዳዕ ዓራዱ ዝነበረ ሰራዊቱ፡ ነቲ ግንባር ብስሑው ዓቕሚ ብምሓዝ ኩሉ ሓይልታቱ ብደቀምሓረ ገይሩ ናብ ኣስመራ ከጥቅፅ ዝመደበን፡ ግንቦት 24/1991 ከኣ፡ ከም ውዱእ ምሕራር ኤርትራ ዝወሰደ። እንተዘይኮይኑ ጌና ሰራዊት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብመጠናዊ ቶኽሲ ናብ ኣስመራ ክግሰግስ እንከሎ፡ ኣብ ከባቢ ደንክል ዝነበረ ሓይልታት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ጌና ውዑይ ኩናት የካይድ ነይሩ ኢዩ። ከም ውጺኢቲ ኢዩ ከኣ ከተማ ዓሰብ፡ ብግንቦት 26/1991 ካብ መግዛእታዊ ሰንሰለት ሓራ ክትወጽእ እንከላ፡ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ከኣ ብህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ፡ ኣብ ተመሳሳሊ ዕለት ግንቦት 26/1991 ኢያ ካብ ስርዓት ደርግ ዝተናገፈት።

ኤርትራ ካብ ስርዓት ደርግ ሓራ ክትወጽእ እንክላ፤ ናይ ሽቡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ኣይነበረን ጥራይ ዘይኮነ፡ ኣብ ሃገራት ኣፍሪቃ ውን ኣይነበረን። /ኣነ ከም ጸሓፊ ናይዚ ጽሑፍዚ እዚ ሽኡ፡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነበር ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ንዘይምንባሩ ኣመልኪተ፡ ዝኾነ ባዕላዊ ስምዒት ሓዘ ክትርጉሞ ከም ዘይደለ፡ ነባቢ ናይዚ ዓምዲዚ ክርደኣለይ ኣቐዲመ ብትሕትና ክሕብር ይደሊ። /

ኩላትና ብክብሪ ከም እንዝክርን እነበዕሎን፡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ካብ ሎንዶን ብዓዲ ጥልያን ኣቢሉ ናብ ኤርትራ ክመጽእ እንክሎ፡ መንገዲ ኣየር ኢትዮጵያ ኢዩ ተጠቐሙ ነይሩ። ክንዲ ዝኾነ ኢዩ ሽኡ፡ ኣቐዲሙ ቅድሚኒ ናብ ኤርትራ ምእታወ፡ ሰነ 18/1991 ብዘይወግዓዊ መንገዲ ናብ ኣዲስ ኣበባ ዝተአወ። ክሳብ ሰነ 19/1991 ኣብ ኣዲስ ኣበባ ኢትዮጵያ ድሕሪ ምጽናሕ ከኣ፡ ሰነ 20/1991፡ ብኣዋጅ 20 ሰነ 1991 ኣብ ሜዳ ኩዕሶ ኣስመራ /ቺቸሮ/ ምስ ህዝቢ ኤርትራ ዝተላለየ።

20 ሰነ፡ ከም ኣካል ጥምቀት ናይቶም በጃ ኹልና ዝሓለፉ ሰማእታት ዝኾሪ ኮይና ከም ዕለት ኣብ መዛግብቲ ታሪኽና ብክብሪ ተወሪቓ ክትጥቀስ እንክላ፡ ብኣበሃህላ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነበር ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ካብቲ ዘካየድናዮ ናይ 30 ዓመታታ ብረታዊ ተጋድሎ ዝተካፍልናዮም መረርቲ ወግኣት /ኩናት/፡ ዝበዝሑ ሰማእታት ዝኾኑልናሉ መኸተምታ ወትሃደራዊ ግጥም ኣንጻር ስርዓት ደርግ፡ ወፍሪ 6ይ ወራር 20 ሰነ ኢዩ ዝበል መግለጺ ሂቡ ኢዩ። ኣነ ግን ከም ጸሓፊ ጥራይ ዘይኮነ፡ ከም ኣካል ተምሳሌን ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ መጠን፡ ኣብ 20 ሰነ 1982 ዝተካየደ መኸተምታ ኩናት ወፍሪ 6ይ ወራር ኣይነበረን። ነዚ ዝምልከት ናይ ባዕሉ ኣርእስቲ 'ውን ስለ ዘድልዮ ብመስርዕ ክትንትኖ ኢዩ።

ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ማዕረ፡ ማዕረ ናይቲ ዝኣወጀ ምክያድ ረፈረንዶም፡ ካብ ደርግ ዝሰለጠ ዘመናዊ ኣጽዋራት፡ ብናይ ጽዕነት መንግስቲ ነፈርቲ ኢትዮጵያ ገይሩ፤ ናብቲ ኣቐዲሙ ካብ 1973 ኣትሒዞ ዳህሲሱ ክሰርሓሉ ዝጸንሐ መሸግ ኣጽዋራትን፡ ማዕድን ኣልማዝን ሃገራት ዓበይቲ ቐላይት ኣፍሪቃ፡ ናብ ናይ ደባይ ተዋጋኢ ሎሬን ካቢላን፡ ናይ ሕጂ ፕረዚደንት ሩዋንዳ ዘሎ ፓወል ካጋመን ምስግጋርን ምሻጥን ተተሓሕዞም ነይሩ ኢዩ።

እቲ ብስም ግዝያዊ መንግስቲ ኤርትራ ንዓለምን ንህዝቢ ኤርትራን ንነብሱ ዘላለዩ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብኣዛዚ መካናይዝድ ኣሃዱ /ወዲ ስኞራ/ን፡ ሰሎሞን ሃይለ /ራሻይዳ/ን፡ ኣዛዚ ክፍለ ሰራዊት ዝነበረ፡ ገረዝገሄር ዓንደማርያም /ውጩ/ን ዝምራሕ ኣሃዱታት ብምውፋር፡ ኣንጻር ፕረሲደንት ሞቡቱ ሰሲቤኮ መራሒ ዛየር ነበር፡ ናይ ሎሚ ኮንጎ መጠነ ሰፊሕ ወትሃደራዊ መጥቃዕቲ ብምክያድ፡ **ንሎረን ካቢላ ኣብ ስልጣን ከምጽእ እንክሎ፡ 29 ተጋደልቲ ኤርትራውያን ኢዮም ተሰዊኦም።**

ግዝያዊ መንግስቲ ኤርትራ፡ ባዕሉ ብዘመርሖ ወትሃደራዊ ስርሒት ንሎሬን ካቢላ ናብ ስልጣን ከምጸኦ እንክሎ፡ ከም ዋጋ ዓስቡ ገለ ካብቲ ሰፋሕቲ ክፋል ማዕድን ዝጋሓጦ መርየት ኮንጎ ከም እጀታኡ ተዋሂቡም ኢዩ ጥራይ ዘይኮነ፡ ነዚ ዘሳልጡ ማለት፤ ኹዲቶም ማዕድን ዘቐርቡሉ ሰራሕተኛታት የድልይዎ ስለ ዝነበሩ፡ ካብቶም ከም ኣገልገልቲ ስርዓት ደርግ ኣባላት ኢሲፓ ተባሂሎም ዝተኣሰሩ እሞ፡ ብመንገዲ ተጋዳላይ ናይዝገ ክፍሉ ንዓመታት ዝተፈርዱ ኤርትራውያንን፡ ኢትዮጵያውያንን፡ ከምኡ 'ውን 18 ገዳይም ተጋደልቲ ዝርከብዎም፡ ብድምር 150 ሰባት፡ ብሰንሰለት ኩሪንኩሪት ተቐፊዶም፡ ብናይ ጽዕነት መንግስቲ መንገዲ ኣየር ኢትዮጵያ ናብ ኮንጎ ከም ዝኸዱ ተገይሩ።

ምስ ምትእትታውን ምቁጽጸርን ሕቡራት መንግስታት አመሪካን፣ መንግስቲ ፈረንሳን ናብ ሪፖብሊክ ኮንጎ፤ ግዚያዊ መንግስቲ ኤርትራ ካብቲ ናይ ምውድዳር መድርኽ ዕድና አልማዝ ምስ ተገለፈ፡ ንዝነበረ ምስጢራዊ አሰራር-ሓኡ ከይቃላዕ መኣታን፡ ነቶም 150 ሰባት ኣብ ሓደ ጋህሲ ተረጊኖም ከም ዝቐበሩ ተገይሩ ኢዮ። ነዚ ውን ሓንቲ ኣብ ጀርመን እትሕተም ጋዜጣ ኣብ እዋኑ ንሕትመት ኣብጹሓቶ ነይራ ኢያ።

ግዚያዊ መንግስቲ ኤርትራ፡ ናይ ዘይተመላኸነት ባህሪ-ብተግባር ከረጋግጽ ስለ ዝደለ ዝነበረ ኢዮ ኸኣ፡ ኣብ ክፍላ 1992 ምስ ጁቡቲ ምትኹታኽ ዝጀመረን፡ ንመንግስቲ ፈረንሳ ዘጠንቀቐን። ኪኖዚ ውን፡ ግዚያዊ መንግስቲ ኤርትራ ነቲ ካብ 1990 ኣትሒዙ ምስ የመን ዝጀመሮ ምትኹታኽ፡ ኣብ 1995 ናብ ኩናት ከዕርጎ እንከሎ፡ ምስ ግብጺ ዝነበሮ ምትኹታኽ 'ውን፡ ናብ ተተፋናኒ መስርሕ ቀይሩዎ ኢዮ።

እቲ ብስም ናይ ግዚያዊ መንግስቲ ኤርትራ ዝፍለጥ ናይ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዋና ጸሓፍን ግዚያዊ ፕረዚደንት ሃገረ ኤርትራ ዝነበረ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ቀንዲ ተዋሳኔ መሓዛ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ምዃኑ ንምርግጽ፡ ይትረፍዶ ተዳዲሙ፡ ከይተዳደመ 'ውን ንኣገልግሎት ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ንምግልጋል ብፊተውራሪ ደረጃ ንነብሱ ሰሪዑ ይሳተፍ ብምንባሩ ኢዮ ከኣ፡ ሓላፊ ሓይሊ ዕማም ሕቡራት መንግስታት አመሪካን፡ ማእከላይ መተሓባበሪ ስለያ አመሪካን ዝኾነ ኣዳምስ ጆን፡ ኣብ ሓደ ኣጋጣሚ ከም ዝበሎ፡ "ኣብዚ ሕጂ እዋን ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ደኺማ ከይጸፈትሉ እንከላ፡ ብነጻ ኸገልግለኩም ተቀሪብ ኣለኹ ዝብል ሓዲሽ መሓዛ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ምርካብና፡ ሓዲሽ ጋሻና መልክዕና ከየለለየ እንከሎ ኣኸቢድና ክንጸዕና ኣለና፤" ዝበለ።

ካብዚ ህንጹፍነትዚ ብምብጋስዮ ኸኣ፡ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ፡ ብመደባ ንስርዓት ካርቱም ንምቕያር ክትሸባሸብ እንከላ፡ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ካርቱም ዘለዋ ስትራተጂ፡ ነቲ ሓዲሽ መሓዛ ዝኾነ ብጆን ጋራንግ ዝምራሕ ሓይሊ፡ ኣብ ስልጣን ዝመጸሉ ሃዋህው ንምፍጣር ክትጓዩ እንከላ፡ ኣቐዲማ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ፡ ነቲ ኣብ ደቡብ ሱዳን ካብ 1989 ህላዌኡ ዘረጋገጸቶ፡ ነዳዲ ንምብሓት ካብ ዘለዋ ርቡጽነት፡ ነቲ ብዘይ ዕረፍቲ ዝሃልል ዝነበረ መራሒ ግዚያዊ መንግስቲ ኤርትራ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣብ 1994፡ ኣብቲ ንስርዓት ካርቱም ንምውዳቕ ዝኸይድ ዝነበረ ስራሕ ንምስታፋ፡ ከም ዕላማ ከተሳትፎ እንከላ፡ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ካብ ዘለዎ ርቡጽነት ተበጊሱ ኢዮ፡ ጎኒ ጎኒ ናይቲ መደብ፡ ንሕቡራት መንግስታት አመሪካ ንኸሓጉስ ክብል፡ ብዘይተጸንፀ መንገዲ ድፕሎማሲያዊ ዝምድናኡ ምስ ስርዓት ካርቱም፡ ብቐጥታ ዝበተኸ።

ነቲ ስርዓት ካርቱም ንምውዳቕ ዝተታሕዘ ስትራተጂ፡ ብሕቡራት መንግስታት አመሪካ ክባረኽ እንከሎ፡ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ከም ቀንዲ ናይቲ ጉዳይ ተዋሳኔ ንኸኾኑ፡ ብሕዳር 15/1994 ዝመደበተን ሓይልታት ኡጋንዳን፡ ኢትዮጵያን፡ ኤርትራን ኢየን ነይረን።

ኣብቲ ናይ ለካቲት 12/1995 አመራርጻ ናይ አሰራር-ሓ መሪሕነትዚ፡ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ነቲ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ካርቱም ዝካየድ ስሉሳዊ ወትሃደራዊ ቅዲ ኩናት፡ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ክምራሕ ክትደልዩ እንከላ፡ ንድልየት ሕቡራት መንግስታት አመሪካ፡ ካብ ትጽቢቱ ወጸኢ ዝኾነ መራሒ መንግስቲ ኤርትራ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ነቲ ውሳኔ ክጽጎ እንከሎ፡ ብግዲኡ ስርዓት ካርቱም፡ ብመንገዲ መራሒ ሰውራ ሊብያ ፕረዚደንት ኮሎኔል ሞዓመር አል ጋዳፊ ኣቢሉ፡ መንግስቲ ኡጋንዳ ካብዚ ስሉሳዊ መጥቃዕቲ አንጻር መንግስቲ ስርዓት ካርቱም ተሳትፎኡ ከጃርጸሉ ዝኸእል ኣገባብ፡ ንፕረሲደንት ዩወሪ ሙሶቪኒ ክምሕጸኖ እንከሎ፡ ከም ተወሳኺ ፕረዚደንት ዩወሪ ሙሶቪኒ፡ ንመሪሕነት ኢትዮጵያ ኣብ ስራሕት አንጻር ስርዓት ካርቱም ከተድምጽ እንከላ፡ ከበድ ጸርፊን ዘለፋን ካብ መራሕ መንግስቲ ኤርትራ ኢሲያስ አፈወርቂ ስለ ዘጋጠማ፡ ጉዳይ ኣብ ተግባር ከይወዳለ እንከሎ ክፋላለዩ ኪኢሎም ጥራይ ዘይኮነ፡ ካብቲ ኤርትራ ብዘለዓለ ደረጃ ዝሃጸቶን፡ ኣብ ምምስራቱ ዝለዓለ እጃም

ዘንበረትሉን ኢጋድ ከይተረፈ 'ውን፤ ኡጋንዳ ንነብሳ ከተደስክል ኪኢላ ኢያ። እዚ፡ ንመራሕ መንግስቲ ኤርትራ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣብ ጉዕዞኡ ዘይተጸበዮ መጽፋዕቲ ኢዩ ኮይኑዎ።

መንግስቲ ኤርትራ ከም ሳዕቤን ኣካይዳኡ፡ ብሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ፡ ኣብ ዓይኒ ተጸምዶ ትዕዘብቲ ክኣቱ ኪኢሉ ኢዩ። ምክንያቱ፡ ምስቲ ኣቐዲሙ ኣብ መጀመርታ ነጻነት መደረ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣብ ውድብ ሕቡራት ሃገራትን፡ ኣብ ኣዳራሽ ዩኒቨርሲቲ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካን፡ ኣብ ውድብ ሓድነት ኣፍሪቃን ዘስምዖ መደረ፡ ኣብ ዓይኒ ትዕዘብቲ ምእታዉ ንመንግስቲ ኤርትራ ቀለል ክሳራ ኣይነበረን። እቲ ዝዓበዩ ሳዕቤን ክሳራ መንግስቲ ኤርትራ፡ ኣብቲ ሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ፡ ኣብ 1994፡ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ኣልቦ ሶማሊ፡ ንናይ ኩናት ንጉስ ፋራሕ ኣይዲድ ንዘወሰደቶ ወትሃደራዊ መጥቃዕቲ፡ ኢዱ ንክይህብ ዝተቐወመ ፋራሕ ኣይዲድ፡ ንድልዩት ሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ ብምቅዋም፡ መንግስቲ ኤርትራ ንፋራሕ ኣይዲድ ብሓምላ 13/1994 ኣብ ሆቴል እምባሶይራ ክዕቅብ ምፍቓዱ፤ መንግስቲ ኤርትራ ኅደና ውድቀቱ ብናቱ ናይ ጣልቃ ኣእታውነት ባዕሉዩ ዘቀላጥፍ ነይሩ።

ድሕሪ ኩናት ኤርትራን፡ የመንን፡ ዝሰዓበ ኩናት ኢትዮ ኤርትራ ብናይ ቀረባ መሓዞት ዝተባህላ ሩዋንዳን፡ ኣሚሪካን ዝቐረበ ዘተ ሰላም፡ ቦቲ ቅልጽሙ ዝሓበጠ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ክንጸግ እንክሎ፡ እቲ ንስሙ ስማዊ ካቢናት ተዋሂቡ ዝነበረ ልሙስ ካቢና ሚኒስተራት 'ውን፡ እቲ ዝቐረበ ዘተ ሰላም ሩዋንዳን ኣሚሪካን፡ ከም ዝተነጸገ ከም ሰቡ ብናይ ዜና ማዕከናት ኢዩ ሰሚዕዎ።

ክንዲ ዝኾነ ኢዩ ኸኣ፡ ገለ ኣባላት ካቢና ሚኒስተራትን፡ ኣምባሳደራትን፡ እንታዩ ዝገበር ዘሎ ዘስምዕ ቃና፡ ቅሬተኣም ናብ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ምስ ኣቐረቡ፡ ዝረኽቡዎ መልሲ እንተነይሩ፡ "ዝረዓደ ኣእምሮ ኣብ ስራሕ ክህሉ የብሉን" ዝብል ምላሽ ኢዮም ረኺቦም። በኸምዚ ኸኣ እቲ ዘተ ሰላም ቦርጊኑ።

- ከም ሳዕቤን ናይዚ ኣተሓሳስባዊ ኸኣ፡ እቲ ብታሕቲ ታሕቲ ክዘልል ዝጸንሐ፡ ንማእከላይ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን ዝመርሕ ዝነበረ፡ ብስም ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት ዝፍለጥ፡ ክም ዝስዕቡ ሰባት ዘጠቓለለ ጉጅለ፦
1. ኣቶ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ኣቦ ወንበር ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡
  2. ኣቶ ኣልአሚን መሓመድ ስዒድ፡ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡
  3. ኣቶ የማነ ገብረኣብ፡ ሓላፊ ፖለቲካዊ ጉዳያት ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡
  4. ኣቶ ዓብደላ ጃብር፡ ሓላፊ ውድባዊ ጉዳያት ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡
  5. ኣቶ ዘምህረት ዮውሃንስ፡ ሓላፊ ምርምርን ስነ-ምግባርን ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡
  6. ኣቶ ሓጎስ ገብርሂወት ሓላፊ ቁጠባዊ ጉዳያት ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡

ብተግባር፦ ኣንጻር ውሳኔን ኣተሓሳስባን ካቢና ሚኒስተራትን፡ ቀወምቲ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶን፡ ማእከላይ ሽማግሌ ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን፡ ብጋህዲ ጎስጓስ ብምክያድ፡ ንኣተሓሳስባ ናይቶም ንዘተ ዝቐበሉ ዝነበሩ፡ ኣካይዳ ክመሓየሽ ዝጠልቡ ዝነበሩን፡ ዘይተጸበይዎ ወደቓ ብምውዳቕ፡ ኪኖኡ ኣንጻር ናይ ሽዑ መሪሕነት ኣሚሪካ ሒዞ ዝነበረ ሰልፊ ደሞክራሲን፡ ምምሕዳር ፕረሲደንት ቢል ኪሊንተንን ሰፊሕ ጎስጓስ ብምክያድ፡ መንግስቲ ኤርትራ፡ ብፍላይ ክኣ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ብዕሊ ኣንጻር ምምሕዳር ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ ናይ ሚዲያ ኩናት ዝተተሓሓዞ።

ገለ ለውሃት ዝሰንጠቕም ኣሕዋት፡ ንናይ ትማሊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ናይ ሎሚ ህዝባዊ ግንባር ደሞክሮስን ፍትሕን፡ መንግስቲ ኤርትራን፡ ኣብ ብልሽውና ዘይቋጣጠዕን ብንጽህናኡ ቅድሚ ምፍጣሩ ኣትሒዙ ዝጸደቐን፡ በቃ መንቅብ ዘይርከቦ ኣይሊ ገይሮም ዝጠቐስዎ ኣለው።

እንተኾነ ግን እቲ ሓቂ ከም መግለጺኦም ኣይኮነን። ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ካብ ግዜ እዋን ቃልሲ ጀሚሩ፡ ናብተን ኣልኮላዊ መስተ ዘይፈቕዳ ሃገራት ማእከላይ ምብራቕ፡ ኣልኮላዊ መስተ ኣብ ምክፍፋልን፡ ዝተፈላለዩ ዓይነት ዕጽ ፋርስ /ሓሽሽ/ ክሳብ ብመራፍእ ዝውሰድ ዘለዎን፡ ማዕድናዊ ኣልማዝን፡ ወትሃደራዊ ንዋት ኣብ ምሻጥን፡ ምዘርጋሕን ምስግጋርን ዝዋፈር ዝነበረ ኣይሊ ኢዩ።

ብዘይካዚ ኸኣ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ክፍልታት ዓለምና ውን ዘይሕጋዊ ገንዘብ ዝሓጽብ ዝነበረ ኣይሊ ኢዩ ነይሩ። ሓደ ካብቶም ነዚ ዘተግብሩ ዝነበሩ ኸኣ፡ ንናይ ሕጂ ሚኒስተር ምክልኻል ስብሓት ኤፍሬም ዓቢ ሓው፡ ዳዊት ኤፍሬም ኢዩ ነይሩ።

ዳዊት ኤፍሬም፡ ኣብ ከምዚ ዝዓይነቲ ስራሓት ተዋፊሩ እንከሎ ኢዩ ነታ ሓሽሽን ዘይሕጋዊ ኣልኮላዊ መስተን ጸዲኑ ዘንቀሳቕሳ ዝነበረ መርከብ ሓዙ ስለ ዝተረኸበ፡ ኣብ ለካቲት 1983 ብመንግስቲ ጣልያን ን5ተ ዓመት ክእሰር ዝተፈርዶን፡ ኣገባቡ ብዘይተነጻረ መንገዲ ማእሰርቱ ከይወድኦ ካብ ማእሰርቲ ክወጽእ ዝኸኣለን። ኣብ ከምዚ ዓይነት ስርሓትዚ ካብ ዝተዋፈሩ ዓበይቲ ኣሰጋገርቲ፡ ዋላ እኚ ሕጂ ገለን ኣብ ግዳም፡ ገለን ኣብ ትሕቲ ቀይዲ ይሃልው እምበር።

- 1. እስቲፋኖስ ሃይለ መኮነን ዛዩር ኮንጎ
- 2. ኤርሚያስ ደበሳይ /ፓፓዮ/ ሃገራት ኤውሮጳ
- 3. ዳዊት መንግስት-ኣብን ኣፍሪቃን ኤውሮጳን ሰሚናውን ደቡባውን ኣሜሪካ
- 4. ሰሎሞን ሓድሽን ሱዳን
- 5. ደስበለ ተስፋጼን /ደሱ ወዲ ማዕሎ/ ኤርትራን ማእከላይ ምብራቕን
- 6. ሙሴ በኸትን ሱዳንን ማእከላይ ምብራቕን
- 7. መሓመድ ኣሕመድ ቻስም ማእከላይ ምብራቕ ካልኦትን ዝርከቡዎም ኢዮም።

ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብጀካ እቲ ካብ ህዝቢ ኤርትራን፡ ካብ ጸላኢ ሰሊቡ ዝረኸቦ ዝነበረ ኣማኢት ኣሸሓት ደላራት ንጎሲ ገዲፍካ፡ በዚ ዘይሕጋዊ ናይ ንግዲ ኣገባባትን ካልእን ዝኣኻኸቦ ገንዘብ፡ ኣብ ሕሳቡ ሓጺቡ ብሕጋዊ መንገዲ ኣብ ዝተፈላለዩ ባንክታት ዓለም ኣመዝገቡ ናብቲ ብገርሂ ልቡ ዝጽበዮ ዝነበረ ህዝቢ ኣርትራ ክጽምበር እንከሎ፡ ማዕከን ገንዘብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ 3.7 ቢልዮን ደላር ወኒኑ ኢዩ ናብ ኣስመራ ኣትዩ። ካብቲ ዘገርም ነዚ ዓቢ ኣሃዛዊ ቁጽሪ ገንዘብ እዚ፡ እንትርፎ ኣቶ ኢሲያስ ኣፈወርቂ፡ ዝኾነ ኣባል ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ይፈልጦ ዘይምንባሩ ኢዩ።

ናይቲ ገንዘብ ኣተሓሕዛ ኸኣ፡ ብውልቀ ሰባት ዝተመዝገበ ኣብ ርእሲ ምዃኑ፡ ዋንነቶም ምስ ህላዌ ህይወቶም ዝተኣሳሰር ሳዕቤናት፡ ብዘለዎ ኣሰራርሓ ኢዮም ዝጥቀሙሉ ነይሮም። ድሕሪ ምሕራር መላእ ኤርትራ ኸኣ፡ ኮምሽን ንግዲ ናብ ሚኒስትሪ ክሰገጋር እንከሎ፡ ዝርከቡ ዋኒን እቲ ትካል፡ ናብ ትካል 09 ክስተልዎ ኢዩ ተኣዚዞ።

አብቲ አብ ሓምሌ 1991 አብ ደንጎሎ ዝተኻየደ ኣኼባ ኸኣ፡ ሓደ ምስደመም ሓበሬታ ተዋሂቡ። ግንባር፡ ማለት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ነቲ ሽቡ ዝኸመ ግዝያዊ መንግስቲ ኤርትራ መትከል እግሪ ዝኸኖ፡ 250 ሚልዮን ዶላር ምልቅሑ ኢዩ።

ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ፡ አብ ክፍላ መስከረም 1991 ምስ መንግስቲ ጣልያን አብ ዝገበሮ ርክብ፡ መንግስቲ ጣልያን ናይቲ አብ ውሽጢ 50 ዓመታት አብ ልዕሊ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ዘውረደ ኣደራሶ ስምብራት መግዛእታዊ ሰንሰለቱ፡ ብመደቡ ከይተሓተተ ዝሰልፆ ካሕሳ ልዕሊ ኣስታት 360 ሚልዮን ዶላር እኳ እንተነበረ፡ እዚ መንግስቲ ጣልያን ንኹሉ ትሕተ ቅርጻዊ መደባት ማለት፡ ጽርግያታት ናይ ባቡር ሓዲዳትን፡ መዕርፎ ነፈርትን፡ ዘመናዊ መስመር መንግስቲ ዘጠቃለለ ንምትግባር ተለምዖ ዝነበረ መደብ ናብ ኤርትራ፡ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ቃል ንቐሉ፡ እቲ ገንዘብ ብጥረኡ አብ ኢድና ሃቡና" ኢሉ ብዘቐረበ ጠለብ ገለ ክፋሉ ክወሃቦ ብምስምማዕ፡ መንግስቲ ጣልያን ነቲ ዝመደቦ መደብ ካብቲ ወንዚፍዖ ዝጸንሐ መደባት አብዚ እዋንዚ ምሉእ ብምሉእ ሰሪዝዎ ይርከብ።

ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፡ ንኹሉ ኣጋውላ ኣካይዳ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ብደቂቕ ክትከታተል ምስ ጸንሐት፡ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ሓደ ካብቶም አብ ዓለምና ካብ ዘለዉ ኣዝዮም ሓደገኛታት ጉጅለ፡ ሓደ ምዃኑ አብ ውሽጢ መዝገባታ ንምምዘጋብ

3ይ ክፍል

ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፡ ነቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ምስ ስርዓት ደርግ ንምዝራራብ፡ ብመንገዲ ምብራቕ ጀርመን ዝተሳለጠሉ፡ ናይ ዝርርብ ዘተ፡ ብሓደ ካብቶም አብ ኣባላት ሰበ ስልጣን ስርዓት ደርግ፡ በዓል ስልጣን ዝነበረ ኣባል ስለያ ኣሜሪካ ኣባል ስለያ ሕብረት ሶቭየት ዝኾነ ሻለቃ ነጋሽ ኣብላ /ሻለቃ ነጋሽ ኣብዚ ሕጂ እዋን ናይ ብሪጋደር ጀነራል ማዕርግ ተዋሂቡዎ አብ መዓሰከር ሳዋ ተመዲቡ ዝሰርሕ ዘሎ ዓላሚ መኮንናት ኢዩ።/

ሻለቃ ነጋሽ ኣባል ደርግ ኮይኑ፡ አብ ዝርርብ ዘተ ምብራቕ ጀርመን ምስ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ንኸዛተ፡ ብደርግ ዝተወከለ በዓል ስልጣን ደርግ ኢዩ ነይሩ። ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ብመንገዲ ሻለቃ ነጋሽ፡ ንዝረኸበቶ ኹሉ ሓበሬታ ውጥን ሕብረት ሶቭየትን መሻርኽታ ስርዓት ደርግን፡ ንዘድልዎ ብምትራፍ ንመራሕቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኸኣ ተጫንዎም አብ ዝነበረትሉ ህዋት ኢዩ፡ ካብ ማእከል ስለያ ኬይ ጂ.ቢ. ሕብረት ሶቭየት ናይ ተጸዋዒ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝነበረ ሊዮትስለይ ኪሎቮንስኪ፡ ስርዓት ደርግ አብ ውሽጡ ስርዓቱ ናይ መትከል ተሃድሶ ክገብር ኣለዎ" ብምባል፡ ንሻለቃ ነጋሽ ድሕርቲ ዝርርብ ምብራቕ ጀርመን ንኸእሰር፡ ናብ ሰበ ስልጣን ደርግ መልእኽቲ ዘሕለፈ። ይኹን ድኣ እምበር፡ ኣቐዲሙ እቲ መደባት ሕብረት ሶቭየትን ማእከል ስለያ ኬይ ጂ.ቢ.ን፡ ብማእከላይ ስለያ ኣሜሪካ ሲ ኣይ ኤ ተጠለፉ ብምንባሩ፡ ኣሜሪካ ንኸልተ ግዜ ክትሰርሓሉ ንዘይደለየት ሻለቃ ነጋሽ፡ ድሕርቲ ዝተኻየደ ዝርርብ ምብራቕ ጀርመን፡ ህይወቱ ንኸድሕን ጥራይ፡ ነቲ ሽቡ ምክትል ዋና ጸሓፊ ዝነበረ፡ ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ብዘይ ዝኾነ ተጸብኦ ንሻለቃ ነጋሽ ንሜዳ ንኸኣቱ ክፈቕደሉ ከም ዘለዎ ዝሓበረት። እቲ ናይ ሽቡ ምክትል ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዝነበረ ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ፡ ምስ ሰበ ስልጣን ስርዓት ደርግ፡ አብ ምብራቕ ጀርመን ብመንገዲ መራሕቲ ምብራቕ ጀርመን ኤሪክ ሆኒከር፡ ዘካየዱ ዝርርብ ጽሚቕ መግለጺ ምሉእ ትሕዝቶኡ ኸኣ እዚ ዝሰዕብ ነበረ፡-

Russian & East German Documents on Ethiopia and the Horn of Africa, 1977-78
Memorandum of a Conversation between East German leader Erich Honecker and Isaiass Aforki, General Secretary of the Revolutionary Party of Eritrea, in Berlin, 31 January 1978 (dated 3 February 1978)
Honecker: [Welcoming remarks]

Aforki: We are very proud and very happy about this meeting. It is a historical meeting. The first visit of our comrades in the GDR already brought very positive results. [...] We highly appreciate the good offices of your country and your party. What we have achieved so far is already a turning-point in our fight. The results of the meeting with the Ethiopians are still uncertain, but in any case it will be a historic meeting. In the past 17 years a fierce battle has been waged. Not one meeting took place between Eritreans and Ethiopians. If something developed from this first meeting, this will not only be good for our two countries but for the peoples of the entire world. The only pre-condition for it is goodwill on the Ethiopian and on our side.
[Short review of the Eritrean-Ethiopian conflict.]
Comrade Erich Honecker: For the first dialogue with the Ethiopians it will be decisive to consider in which direction one has to

become active in the interest of the Revolution. We are deeply interested in the success of the Ethiopian Revolution and in the objectives of the Eritrean People's Liberation Movement. Both sides have the goal to repel the imperialist intervention and build a new humane social order. It is very painful that comrades who are ideologically close are involved in such a conflict. We welcome the fact that Comrade Aforki has the determination and mandate to come to Berlin to find out together with the representatives of the DERG how the problems can be solved. We have used our influence as much as possible to make sure that you will be heard. Now much depends on the dialogue which - after 17 years - can lead to a turning-point. As I understand Comrade Aforki, he is moving in this direction. ***In his conversation with Comrade Werner Lamberz, Comrade Mengistu indicated his readiness to grant the people of Eritrea full autonomy within the Ethiopian state. What form this should take is a matter to be dealt with by both sides.***

The national question has immense importance for the whole Ethiopian Revolution. Its solution is also hindered by Somalia's aggression. Somalia currently receives the support of all imperialist governments. Concerning the Eritrean question, one has to see the opportunity given by [the similarity of] the contents of the Eritrean Liberation Movement and the Ethiopian Revolution. I agree with Comrade Aforki that a solution would be of great significance not only for the peoples of Ethiopia and Africa but also for all peoples.

We accord great significance to the currently arranged contact and the incipient dialogue. We hope it will lead to agreement. The revolutionary streams belong together. Comrade Aforki has rightly stated that one can then proceed together against the imperialists. From my point of view, the full autonomy within the Ethiopian state is the correct solution in order to pursue together the common task of economic build-up and the creation of a progressive social order in Ethiopia and Eritrea. Your forthcoming meeting can be successful. It is a historic meeting. I am interested in the question if you, Comrade Aforki, in the case one might come to an agreement, will have the strength to implement it. Besides you, there are two other movements in Eritrea. In case of an agreement one would have to carefully plan all steps.

Comrade S. Aforki: The main problem is in how far Ethiopia is willing to meet our demands. It is clear from the start that if Ethiopia is not bringing along new proposals, a solution will not be possible. There is no point in discussing the possibility of unifying both revolutions. What we need are guarantees that the fight against imperialism and reaction will continue. Only one principal question is of importance.

Everything depends on the capabilities and tactics of our organization. We won't be picky in minor questions. It is totally clear to us that in the case of an actual agreement its implementation is the important thing. Then we will check the details and implement them patiently. Eritrea has many enemies within and without. If they all find out about it, we will have many difficulties. But we are preparing for it. It is true that we are not the only organization. That, however, does not worry us. Because of our great influence and military strength we can succeed. The other two organizations in Eritrea have allied themselves with the imperialists and the reaction in the Arabic region.

We have to expect that the imperialists will take advantage of the situation in case of a solution of the Eritrean problem and escalate the situation and heighten the conflict. Therefore it is necessary that the Socialist countries will guarantee a peaceful solution.

In the case of an agreement prudent tactics are necessary not to allow the reactionaries to exert their influence. In Ethiopia as well there are forces which are powerfully fighting against a just solution. The current regime cannot proceed against these forces by itself. This is an important question.

Honecker: [Report on GDR domestic and foreign policy]

መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብስም ናይ ሸዑ ምክትል ዋን ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ኣብ ምብራቕ ጅርመን ዘካይዶ ዝነበረ ስምምዕ፡ ምስ ስርዓት ደርግን ምቕባል ረጅናል ኦቶኖምን፡ እቲ ቀንዲ ተጋላይ ኣፍልጦ ኣይነበርን ጥራይ ዘይኮነ፡ ብቐንዱ ንኹሉ እቲ ኣብ ዝተፈላለዩ መድርኽ ዝረከ ዝነበረ ጉዕዞይ ኣካይዱ፡ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ኣብ ወጻኢ ሃገራት ብዝነበሩ ሓፋሽ ውድባትን፡ ኣብ ሜዳ ብዝነበሩ ተጋደልትን፡ ተሪር ተጃውሞ የጋጥሞ ነይሩ ኢዩ።

ነዚ ከምዚ ዓይነት ምንቅስቃሳት ከኣ፡ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ኣብ ውሽጥን ኣብ ደገን ብሓይሊ ካብ ምድቕስ ድሕር ኣይበለን። ነቲ ኣብ ስሜን ኣሜሪካ ዝተላዕለ ምንቅስቃስ፡ ብመንገዲ በዓል የማነ ገብረኣብ /ማንከይ/ ኣጎስ ገብረህይወት /ክሻ/ ቴድሮስ ሓድገምበስ ካልኣትን ክደቕስዎ እንከለዉ፡ ቴድሮስ ሓድገምበስ ናብ ሜዳ ድሕሪ ምልክኹ፡ ኣብ ለካቲት 21/1980 ኣብ ሓለዎ ሰውራ ብመንገዲ ትእዛዝ ሙሳ ናይብን፡ ኮሚቴ ፍርዲ ዳዊት ሃብቱን ዝተረሸነ፡ ነቲ ቀንዲ መራሕ ናይቲ ናይ ኤናሰኤ ምንቅስቃስ ዝነብረ፡ መንግስተ ኣብ ካብ ፖላሶ ኣጽዲፎም ብምቕታል፡ ኣብ ልዕሊ እቲ ምንቅስቃስ ራዕድን ሽበራን ብምእታው፡ ነቶም ኣንቀሳቕስትን ተሓባብርትን ከም ዝደሃሉን፡ ከም ዝብተኑን ክገብሩ ኪኢሎም ኢዮም።

ነቲ ኣብ ውሽጢ ሜዳ ዝነበረ ኩነታት ከኣ፡ ካብቶም ነቲ ስምምዕ ዘተ ምብራቕ ጀርመን ዝተቐወሙ ኣብ ክፍሊ ንግዲ ዝነበረ ኣዛዚ ገበረኸርስቶስ፡ ኣብ ሕክምና ዝነበረ ኣለም ለብሰቃል፡ ኣብ ጨንፈር ወትሃደራዊ ዕጥቅን ስንቅን ዝነበረ ሃይለ ይግዛው ፡ዝርከብዎም ምሁራት ኣካላት ኣብ ክፍሊ ሓለዎ ሰውራ ክሓቁ እንከለዉ፡ ነቲ ኣብ መዓስከር ስንኩላን ጀልሃንቲ ብመምህር ተስፉ ዘውደ ዝተመርሐ ምንቅስቃስ፡ ኣንጻር መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ንምድቕስ ከኣ፡ ነቶም ኣንቀሳቕስቲ ካብ መርዮት ሱዳን ጀልሃንቲ፡ ናብ ሜዳ ኣእቲኻ ንምቕጻዮም ዝነበረ መደብ፡ ቦቶም ተደለይቲ እኳ እንተፈሸለ፡ እቲ ዝጀመረ ምንቅስቃስ ግን ካብ ሱሩ ክመሓ ኪኢሎ ኢዮ።

ክፍሊ ሓለዎ ሰውራ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ካብ ዝተፈላለዩ እዋናት ዝዳጎኖም ብዓሰርተታት ኣማኢት ዝቐጸሩ ቅድዳት እኳ እንተተነበሩዎ፡ ካብቶም ናብ ኮንጎ ብመንገዲ ምቐጽጻር ሓላፍነት እሱራት ኣብ ሓለዎ ሰውራ ቀንዲ መርማሪ ዝነበረ ወልደዝጊ ባህታ ኣቢሉ፡ ነቶም 18 ተጋደልቲ ዝርከቡዎም 150 ኣባላት ኢሲፓ ዝነበሩ ኤርትራውያንን ኢትዮጵያውያንን፡ ናብ ኮንጎ ኪሰድም እንከሎ ግን ቀንዲ ተዋሳኒቲ ካብ ዝነበሩ፦

1. ነፍሰሄር ሚኒስተር ዓሊ ሰይድ ዓብደላ
2. ምክትል ሚኒስተር ውሽጣዊ ጉዳያት ነበር ናይዝጊ ክፍሊ
3. ሓላፊ ሃገራዊ ድሕነት ብሪጋደር ጀነራል ኣብርሃ ካሳ
4. ኣማኻሪ ሕጋዊ ጉዳያት ኣብ ሚኒስትሪ ውሽጣዊ ጉዳያት ኣማኒኤል ጳውሎስ
5. ሓላፊ ወጻኢ ስለያ ኮሎኔል ጋይም ተስፋሚካኤል
6. ዳኛ ላዕለዎይ ቤት ፍርዲ ዳዊት ሃብቱ
7. መርማሪ ሓለዎ ሰውራ ነበር ኮሎኔል ወልደዝጊ ባህታ
8. ኣኸባር ሕጊ ኤርትራ ነበር ሙሳ ናይብ
9. ሓላፊ ቤት ጽሕፈት ክፍሊ ዕዮ መሓመድ ኑር ዑስማን ዲጎል ኢዮም ነይሮም።

ቤት ጽሕፈት ክፍሊ ዕዮ ምምሕዳሩ ኣብ ትሕቲ ቤት ስሕፈት ፕረሲደንት ኢዮ ነይሩ። ኩሉ ኣገልግሎቱ ኸኣ ነቲ ቤት ጽሕፈት ኢዮ ነይሩ።

እዚ ኸሉ ዝኾነሉ ዘሎ ጉዳይ ከኣ፡ ነቲ ኣብ ኮንጎ ዝነበረ ናይ ኣልማዝ ምዕዳን ጉዳይ ንምስላጥ፡ ሓይሊ ሰብ የድሊ ብምንባሩ፡ ብተመን ጉልበት ሰብ ንምምኽናይን፡ ነቲ ቀንዲ መደባት ንምትግባርን ዝዓለመ ኢዮ ዝኸይድ ነይሩ።

ክንዲ ዝኾነ ኸኣ ነቶም ስቪል እሱራት ኣባል ኢሲፓ ዝነበሩ፡ ኤርትራውያንን ኢትዮጵያውያንን ዝጥርንፉዎም እሱራት ተጋደልቲ ስለ ዝተደለዩ፡ እዩ ደማ ነም ዝሰበቡ ዝርዝር ኣስማቶም ተጋደልቲ እሱራት ናብ ኮንጎ ምልክኻ ዘድለዩ። ከም ላዕቤን ደማ ናይ ሸዑ ግዚያዊ ፕረሲደንት ኤርትራ ኢሲያስ ኣፈወርቂ፡ ነቲ ኣብ ኮንጎ ዛየር ዚጋጠመ ብድሆታት ክጻወር ስለ ዘይከኣለ፡ ነቲ ናይ ምርሻን ስጉምቲ ክውሰድ ትእዛዝ ዘመሓላለፈ።

አብቲ መስርሕ ዕደና አልማዝ ኮንጎ ዛዩር ካብ ዝተረሸኑ ዝርዝር አስማት ተጋደልቲ፦

ተ.ቁ.	ምሉእ ስም	አሃዱ	ዕ.ማእሰርቲ	ት.ዓዲ	ተ.ሓበሬታ
1	ክብርአብ ተኸለ አስፈ.ዳይ	ማእከላይ ሕክምና	1989	ዛግር	
2	ታረቀ አብርሃ ተወልደ	ብርጌድ 31	1979	ዓዲ-ጉዕቦ	1ይ ዓመት ዩኒቨርሲቲ አስመራ
3	ኢዮብ አስመሮም ቀላቲ	ኤምዳድ	1984	ኳዕቲት	አብ ተግባራዊ-ኢ.ድ ዝተማህረ
4	ጀማል አሕመዲን ማሕሙድ	አፕረይተር ወትሃደራዊ ቤት ጽሕፈት	1979	ዓዲ-ጓዕዳድ	ተማሃራይ ቀሃዝ
5	ቢተው አርአያ ክንፊ	አፕረይተር ማእከላይ መደበር	1982	ጽልማ	
6	ደስበለ በዩን አባይ	አፕረይተር ማ.መደበር	1984	መስሓል ወደከለ	
7	ብርሃነ ኢሳቕ አርዓዶም	መጓጓዣያ	1989	አባርዳእ	
8	መብራህቱ ሰንጋል አብርሃ	ኢ.ደ ስርሓት	1986	ሰፍአ	
9	ተሾመ ይርጋው ደበሳይ	ክፍሊ ታዕሊም	1989	4ተ አስመራ	
10	ደሰንኢ ብራሂም ኢ.ማም	ሓለዋ ክፍሊ ዜና	1987	መንደፊራ	
11	ቢንያም ካፍል መረስዕ	ክፍሊ ህዝቢ	1982	4ተ አስመራ	
12	ጂዘፕ ተኸሊያ ሃብተ	ዕጥቅን ስንቅን	1979	ዓዲ-ቀይሕ	
13	ገብረሚካኤል ተኸሊ ሂያቡ	ሓለዋ ሕክምና	1987	ደቂ-ሸሓይ	
14	ተሰማበርሄ ክንሸሓይ	አፕረተር	1985	ቃቕብዳ	
15	ሰሎሞን ምሩጽ ሃውኪ	ሓለዋ ፖ.ቤ.ጽ.	1990	ዑና-ናላይ	

16	ብርሃነ አስረሰይ ንአምን	ክፍሊ ዕድገ	1986	ማይ-ሰራው	
17	ሰመረ መሐሪ ተስፎም	ክፍሊ ሕርሻ	1990	ማእለውያ	
18	ጊላይ ባህልቢ አርአያ	ክፍሊ ሕርሻ	1989	ዓደም ዘማት	

ይኝጽል፡-

ውሕሉል ፈዳይ ንጉስ

Full Source: asena-online.coms

4ይ ክፋል

አብዚ ቅንያትዚ፡ ንዓለምና ብፍላይ ከአ ንሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃን፡ ተዳውብቲ ሃገራት ቀይሕ ባሕሪን፡ ካቡኡ ናቡኡ ኸኣ፡ ንኤርትራውያን ኣሻቑሉ ኣብ ዘሎ ኣርእስቲ ኣትዮ ክጽሕፍ እንከለኹ፡ ነቲ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ናብ ቀይሕ ባሕሪ ዝገብር ጉዕዞን፡ ላዕለዎይ ኣዛዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ፋን ቤንጃንኩዝ፡ ብዕለት 12/10/2008 ዝሃቦ መደረ ምርኩስ ብምግባር፡ ንዘለኒ ሓቤራታ ንምክፋልን፡ ኣብ ወትሃደራውን ፖለቲካውን ኩነታት ናይቲ ከባቢ ኣመልኪተ ጽሑፊይ ከኸርብ እንከለኹ፡ ከም ቀንዲ ሕመረት ናይዚ ጽሑፍ ከኣ፡ ነቲ ቃል ብቻሉ፡ "መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና፡ ምኽንጣጥ ኢዩ!!!" ክብል፡ ላዕለዎይ ኣዛዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ቤንጃንኩዝ ኣብ ዝሃቦ ቃል እምነ መሰረት ብምግባር ኢዩ።

ሰናይ ንባብ ን4ይ ክፋል፡-

ርክብ ስምምዕ ዘተ መራሕቲ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን ሰበ ስልጣን ስርዓት ደርግ ብመንገዲ ምብራኽ ጀርመን ባቲ ሓደ መዳይ ከአ ርክብ ስምምዕ ዘተ መራሕነት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ምስ ሰበ ስልጣን ስርዓት ደርግ ብመንገዲ ሕብረት ስብኸት ከም ውጺኢት ናይቲ ሰውራ ኤርትራ ኣብ ልዕሊ መግዛእታዊ ስርዓት ኢትዮጵያ ዝተገናጸፎ ወትሃደራዊ ዓወታት ኢዩ ነይሩ።

እቲ ብህዝባዊ ግንባር ዝምራሕ ህዝባዊ ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ ይኹን ብተጋድሎ ሓርነት ዝምራሕ ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ ብብናቱ ወትሃደራዊ ክንፊ ዘኮደ ኣንጸባራቂ ዓወታት ንዝሰፍሐ ክፋል መርዮት ኤርትራን ዝግበዩ ተጽውዖ ከተማታት ኤርትራን ኣብ ትሕቲ ቁጽጽሩ ብምእታው ሓራ ዝገበረሉ መድርኽ ብምንባሩ ከም ውጺኢት ወትሃደራዊ ዕብዮት ዓወታቱ ካብናይ ተኻላኻልነት መድርኽ ወጺኡ ንመድርኽ ጃላነት ሰጊሩ ንስርዓት ደርግ ኣብ ናይ ምክልኻል ሓጽር የእትይዎ ብንምባሩ ኢዩ ሳላ ናይቲ ዝተኸፍለ ዝጠፍ ኤርትራዊ መስዋእቲ ስርዓት ደርግ ብመንገዲ ኣማኸርቱ ናብ ናይ ዘተ ባይታ ክኣቱ ዝኸኣለ። ይኹን ድኣምበር እቲ ዝኮደ ዝነበረ ዘተ ካብ ዝደቐኸ ክሳብ እቲ ዝፈረየ ውጺኢቱ ማእከላይ ሰለያ ሕቡራት መግስታት ኣመሪካ ብወግዲ ይከታተሎን ይቆጸርን ነይሩ ኢዩ። ብናቱ ኣልያ ግን ይኸይድ ኣይክበረን።

መራሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነቲ ኣብ ዝተፈላለዩ እዋን ኣንጻር ኣተሓሳስባኡን ኣካይዳኡን ዝኸይድ ዝነበረ ኣብ ውሽጢ ሜዳ ይኹን ኣብ ወጻኢ ናይ ባዕሉ ዝኾነ ምስጢራዊ ኣሰራርሓ ብምኸታል ኢዩ ዝጭፍልቐ ነይሩ። እቲ ናይ ሰሜን ኣሜሪካ ምንቅስቃስ ምስ ኩነታት ምዝላቕ ዝተሓሰበ እኳ እንተዘይኮነ ናይ 79 ምንቅስቃስ ስንኩላን ይኹን ናይ 73 ብስም ምንቅስቃስ “መንካዕ” ናይ 78-79 “የሚን” ካብቶም ዝተጻሕኩ ምንቅስቃሳት ኢዮም ነይሮም።

1. መልእኽቲ ሚስጢር (ኮድ) ኣፕሪይትተር ንኩነታት መቐተልቲ ወልደንኪኤል ሃይለ ኣብ ኩናት ምሕራር ሰገነይቲ

ንኣብነት፡ “እታ ላም ኣብ ዓደ ኣቦኣ ተሓራዩ” ኢዩ ዝብል ነይሩ።

2. መቐተልቲ ሰሎሞን ወልደማርያም ኣብ 1983 ብመንገዲ መሳ ናይብ ኣብ ዓራግ

3. መቐተልቲ ኢብራሂም ዓፋ ኣብ 1985

4. ምርሻን ኣዛዚ ብርጌድ ምክትታል ዶባት ጸጋዘኣብ /ስርናይ/ ኣብ ኣንደርሰን

5. ምርሻን ኣዛዚ ቦጦሎኒ ገረዝግሄር /ኤነትረ/ን ናይ ካልኣትን ዝርዝር ናይቲ ፍጻሜታቱን ፈጸምቱን ዕለቱን ኸኣ ብሰፊሖ ምስ ጭብጥታቱ ክንጠቕሶ ክፍትን ኢዩ።

መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኣብቲ ቀጻሊ ምስ ስርዓት ደርግ ዝገብሮ ዝነበረ ዝርርብ ዝያዳ ነቲ ዝርርብ ዝመርሖ ዝነበረ ኣብ ውሽጢ ተጋደልትን ሓፋሽ ህዝቢ ኤርትራን ከም ምክትል ዋና ጸሓፊ ናይቲ ውድብ ዝፍለጥ ዝነበረን ብናይ ግዳም ሓይልታት ግን ከም ቀንዲ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኮይኑ ዝሰርሕ ዝነበረ ተጋዳላይ ኢሲያስ ኣፈወርቂ ኢዩ ዝእለ ነይሩ። ብሸነኽ ስርዓት ደርግ ኸኣ ኣብዚ ካልኣይ ርክብ ብኣቶ ብርሃኑ ባዮህ ይምራሕ ነይሩ። ዝርዝር ውጹኢት ናይቲ ካልኣይ ዙርያ ርክብ ከኣ ነዚ ይመስል ነይሩ።

Russian & East German Documents on Ethiopia and the Horn of Africa, 1977-78 SED official Hermann Axen to E. Honecker, 18 April 1978, enclosing Draft Letter from Honecker to Brezhnev on Ethiopian-Eritrean Talks, 19 April 1978

Enclosure: Honecker to Brezhnev, 19 April 1978

Esteemed Comrade Leonid Ilyich Brezhnev!

On 23 March 1978, the second meeting between the representatives to the Provisional Military Administrative Council of Socialist Ethiopia and the Eritrean Liberation Front took place. Upon request by the Politburo of the CC of the SED, Comrade Hermann Axen, member of the Politburo and CC secretary, participated in the talks.

[Berhanu Bayeh and Aforki declared again their desire to terminate the bloodshed and to do everything to solve the Eritrean problem by peaceful means.]

Despite this declaration made by both negotiators, the political negotiations showed that the positions on both sides had become stiffer.

The representative of the Provisional Military Administrative Council was inclined to favor a predominantly military solution of the Eritrean problem. They did not make any concrete or constructive proposals for a peaceful and political solution although Comrade Werner Lamberz had agreed with Mengistu Haile Mariam on working papers in December 1977. The attitude of the representatives of the Eritrean Liberation Movement illustrated, on the other hand that, under the pressure by the leadership of the Sudan and the Arab reaction, there has been a strengthening of nationalist, openly separatist forces within the Eritrean movements, especially by means of the coordination between the Eritrean People's Liberation Front and the Eritrean Liberation Front (Revolutionary Council).

The leader of the Eritrean People's Liberation Front, Aforki, presented the demand for a separate Eritrean state in even harsher terms. Only after long sharp discussion was he willing to agree to this second meeting and to the further examination of the proposals made by the SED. Thus it was possible to hold the second

meeting. In the course of the meeting, the representatives of the Ethiopian leadership and the EPLF reiterated their known positions. They accepted the SED proposal - this proposal was, as is well known, agreed to by the CC of the CPSU - to put the following four points before the Provisional Military Administrative Council and the Central Committee of the EPLF as recommendations for a settlement:

1. *Both sides confirm their resolve to stop the bloodshed immediately and bring about a political solution.*
2. *The Provisional Military Administrative Council of Ethiopia will make a public declaration expressing its concrete proposals for the implementation of regional autonomy for Eritrea in the framework of the Ethiopian state and under inclusion of all willing positive forces in Eritrea. The Central Committee of the EPLF recognizes the achievements of the Ethiopian Revolution and declares itself ready for cooperation in the interest of implementation of regional autonomy.*
3. *Revolutionary Ethiopia's secure access to the Red Sea must be guaranteed by its uninterrupted access lines and its control over Asmara and the ports of Massawa and Assab.*
4. *Both sides form a common commission for the purpose of implementing the above points and all other steps for the security of the Revolution in Ethiopia and regional autonomy in Eritrea.*

It was agreed to inform the leadership organizations of Ethiopia and of the EPLF and have them communicate their positions on the results of the second meeting and the proposals of the SED at a third meeting in the GDR in mid-May.

Thus the second meeting undermined all attempts by the representatives of the EPLF to break off all political contacts and negotiations with the Provisional Military Administrative Council of Ethiopia [as they had previously intended to do].

But the situation involves the acute danger that the fighting over Eritrea will escalate and that the Arab reaction and the imperialists will intervene even further and attempt to internationalize the conflict. This would severely endanger the revolutionary developments in Ethiopia.

The Politburo of the CC of the SED is of the opinion that everything has to be done to achieve a political solution of the Eritrean question. The safeguarding of the revolutionary process in Ethiopia and its territorial as well as political integrity is a necessary precondition for this. The Provisional Military Administrative Council must doubtless have reliable control over its free access to the Red Sea. This, however, must be safeguarded by political and military means. It is our impression following the recent meeting that the Provisional Military Administrative Council is only oriented towards the military tasks in this matter and, despite repeated verbal assurances, has not made any concrete political steps in winning over the Eritrean population for the implementation of regional autonomy.

We therefore think that the Provisional Military Administrative Council should without further delay address an appeal to all willing forces in Eritrea for the peaceful political solution of the Eritrean problem. It would have to render more precisely the proposals it has made so far by concrete suggestions on the implementation of the right for self-determination of the different nations within Ethiopia in order to speed up the process of differentiation within the Eritrean population and to isolate the reactionary, separatist forces in Eritrea.

Based on the results of the last meeting, the Politburo of our Party proposes therefore that the Soviet comrades, in conjunction with representatives of our Party, work out internally possible solutions to the regional autonomy of Eritrea in the framework of the Ethiopian state in order to communicate them at the appropriate time to the Chairman of the Provisional Military Administrative Council, Mengistu Haile Mariam.

መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ምስ ስርዓት ደርግ ርክብ ኣብ ዘካይደሉ ዝነበረ ህፃዕት ብግዲኡ መሪሕነት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ብመንገዲ ናይ ሽዑ ሕብረት ሶቭየት ኣብ ክረምሊን ቀይሕ ምንጻፍ ተነጻፍዖ ኢዩ ምስ ስርዓት ደርግ ናብ ዘተ ዝኣተወ ብወገን መሪሕነት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ሽኡ ነቲ ዘተ ኣቦ ወንበር ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዝነበረ ተጋዳላይ ኣሕመድ ናስር ይመርሖ ነይሩ። ዝርዝር ናይቲ ውጻኢት ዘተ ሽኡ ነዚ ይመስል ነይሩ።

Russian & East German Documents on Ethiopia and the Horn of Africa, 1977-78

SED Department of International Relations, Information on talks of Ahmed Nasser (ELF-RC) in the USSR, Solidarity Committee, 7- 8 June 1978

We received the following information from the CC of the CPSU:

The representatives of the Soviet Committee for Solidarity explained the USSR position which is based on the assumption that the solution of the Eritrean question has to be achieved within the framework of a unified Ethiopian state by means of negotiations.

In effect, the three talks which were held with Ahmed Nasser proved that the Eritrean friends are not yet willing to approach the question by giving up the slogan of independence for Eritrea. Their argumentation is that neither side should coerce the other one into negotiations and a solution could only be a result of unconditional negotiations.

In the first conversation on 7 June, A. Nasser indicated that the ELF-RC would possibly consent to a federation. In the following talks it was not mentioned again, and by the time the third talk took place on 8 June, the position of the Eritrean friends had even hardened.

Generally they were at pains to prove that the ELF was the best, the [most] Marxist-Leninist of the Eritrean movements. They pointed out their advantages as follows:

1. The ELF recognizes the progressive character of the Ethiopian Revolution.
2. It acknowledges the importance of the Soviet-Cuban support.
3. It does not demand preconditions.
4. It is willing to negotiate.
5. It favors the unification on a common democratic basis.

The Soviet comrades estimate that the attitude of the ELF appears to be slightly more flexible as those of the other Eritrean movements but this is, however, only an appearance.

ማእከላዊ ስለያ ሕብረት ስብኝት K.G.B. ብኣልያ ናቱ ነቲ በብሽነኹ ዝካየድ ዝነበረ ስምምዕ ዘተ ንምድልዳል ስርዓት ደርግን ድሕነት ሓንቲ ኢትዮጵያን ንኸተዐውት ምስተን ኣብ ክልተ ውድብ ተኸፋፊለን ዝነበሩ ውድባት ኤርትራ ኣብ ዝተፈላለዩ ቦታን ብዝተፈላለዩ መንገድን ክትራኹብ እንከላ ዝያዳ ኣድህቦኣ ነቲ ክልተ ሰውራ ከም ዝመናጮትን ኣብ ሓድሕዱ እምነት ከም ዘይህልዎን ኣብ ምግባር ውን ተጠቂማትሉ ኢያ። ዝያዳ ናታ ስሕበት ንምዕዋት ውን ኣብቲ ደጊማ ምስ መሪሕነት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዘካየደቶ ንምጋም ካልኣይ ውጺኢት ዙርያ ዝርርብ ዘተ ውጺኢቱ ነዚ ይመስል ነበረ።

Russian & East German Documents on Ethiopia and the Horn of Africa, 1977-78

Memorandum of Conversation between [SED] Comrade Friedel Trappen and Soviet Comrade R. A. Ulyanovsky in the CC of the CPSU, 11 May 1978

[Other participants]

Ulyanovsky:

As Comrade B.N. Ponomarev has already pointed out in the last conversation with the comrades of the SED, the CC of the CPSU considers the talks of the SED with the Eritrean movements and the Ethiopian side very useful and positive. We can still say this today. On this basis one should approach the next meeting in June as well as other meetings. We consider the four points agreed on at the last meeting as positive. If both sides really take the four points as a starting point, this would be positive for further development. We are of the opinion that the following main points should be emphasized:

- a) *The political solution of the problem and an end to the bloodshed.*
- b) *The granting of regional autonomy for Eritrea, but, however, no separate national independence.*
- c) *The unconditional use of Ethiopia's communications with the ports on the Red Sea.*
- d) *The increased unification of the progressive forces on both sides.*

This would be a deeply satisfying platform which could be developed further.

The points agreed upon in the March meeting are contained in these proposals and hence could be developed further at the June meeting. This would create a real foundation for the rapprochement of both sides. The main question is, how honestly, how genuinely, and how deeply both sides will comply with these points. If one could say today that the four points are fulfilled by both sides or will soon be fulfilled, this would be a great relief for us.

The CPSU also works in this direction. It agreed to receive an ELF-RC delegation led by Ahmed Mohammed Nasser at the level of the USSR Solidarity Committee on a confidential internal basis around 20 May 1978. We will use these contacts in order to induce the representatives of the ELF-RC to have direct contact with the Provisional Military Administrative Council.

The objective is to find an appropriate solution for Eritrea within the framework of the Ethiopian state. We do not have the intention to hide from Ahmed Nasser our policy toward a unified Ethiopia. The policy of the CPSU is aimed at the unity of Ethiopia. We will try to convince Ahmed Nasser that the future development of the Eritrean people can only evolve in a unified Ethiopian state. In the discussions we will continue to pursue the line of emphasizing the unity between the Marxist-Leninist forces and national-democratic forces in Ethiopia and Eritrea.

We would like to stress that we have to be extremely tactful in our relations with Mengistu Haile Mariam and the PMAC, in particular with respect to the Eritrean question. Mengistu Haile Mariam does not have an easy stand within the PMAC in this regard. In connection with the well-known Dr. Negede [Gobeze] affair tensions have heightened within the PMAC and this has not made Mengistu's task any easier.

We would like to emphasize that all concrete initiatives on the Eritrean questions have to originate from Ethiopia. This does not mean that the Eritrean side is free of any initiatives. If we put the entire weight on the Mengistu Haile Mariam's shoulders and free Ahmed Nasser or respectively Aforki of any responsibility, this would be one-sided. The Ethiopian side is watching with great jealousy the actions of the CPSU and the SED.

Here as well one has to see the connection between Mengistu Haile Mariam's position and the people around him. Mengistu Haile Mariam deserves to be regarded by us as a man who represents internationalist positions. By contrast to him, Berhanu Bayeh and Fikre Selassie as well as Legesse Asfaw and others, for example, are marked by nationalism although they are faithful to Mengistu Haile Mariam. All steps and initiatives on the part of the CPSU, the CP Cuba, and the SED must be put forward extremely tactfully

and carefully not to cause any protests. Frankly, the problem lies to a certain degree in the fact that we all attempt to square the circle.

The one side of the problem is - and we are both working on this - to solve the problem on an internationalist basis. On the other hand there are efforts to solve it on a nationalist basis. This is precisely why, I emphasize again, we have to apply maximum caution, circumspection, and tactfulness towards Mengistu Haile Mariam so that the nationalists will not grasp him by the throat.

In our contacts and talks with Ahmed Nasser we intend to make it unmistakably clear to him that it is necessary that all revolutionary forces join together and that the Eritrean problem is not only a national but above all a class problem which has to be solved by the common fight against the imperialists and the Arab reaction.

Efforts to split up Ethiopia and create a separate Eritrean state, to refuse to give Ethiopia access to the ports on the Red Sea, to drive the Soviet Union and the other Socialist countries out of this region, are not simply a national problem but a problem of international class warfare, not to speak of the fact that such a separate state would be manipulated by the Sudan and Saudi Arabia and their petrol dollars.

We will therefore point out to Ahmed Nasser, who claims to be a Marxist, the national and international dimension of the Eritrean problem.

Concerning the questions put forward by Comrade Trappen I would like to add the following consideration:

The basic difficulty is the fact that separatist ideas have been rooted in Eritrea for a long time. These ideas are very popular among the population, especially among the workers. This factor, the factor of the erring of the masses based on nationalism, is a given one. The main difficulty therefore is that the mass of the Eritrean population does not understand the difference between the imperial regime of Haile Selassie and the policy of the PMAC.

The fight continues as in earlier times under the imperial regime. This creates the great necessity for intensified political work by the PMAC and above all by Mengistu Haile Mariam towards the Eritrean population. It was particularly this point that Comrade Leonid Ilyich Brezhnev discussed with Mengistu Haile Mariam during his trip to Moscow.

The PMAC is confronting a decisive, great, and huge task to get the people of Eritrea on the side of the Ethiopian Revolution. Preparations have been made but no concrete steps and measures.

The Soviet comrades have told Mengistu Haile Mariam and Legesse that it was now important to show the Eritrean people that the P.M.A.C. is not identical with the regime of Emperor Haile Selassie and the interests of the Ethiopian Revolution are in harmony with the interests of the progressive forces in Eritrea.

Unfortunately, forces in the P.M.A.C. and Mengistu Haile Mariam himself have caused a slow-down of this necessary political work towards the people of Eritrea. Mengistu Haile Mariam is passive.

We completely agree with the estimate that military actions for the solution of the Eritrean question alone are pointless and, moreover, dangerous. They would widen the gap between the Eritrean people and the Ethiopian Revolution and create new intensified hatred. This does not mean that the P.M.A.C. should completely abandon military activities.

We think that it is necessary to exert military pressure on the Eritrean separatists forces. This especially since in regard to military matters the current situation in Eritrea is not favorable for the P.M.A.C. It is therefore necessary to talk but at the same time to act militarily on the part of the P.M.A.C.

This applies in particular to the safeguarding of important military strategic positions and especially of the communications with the ports of Massawa and Assab well as the capital Asmara, the cities Akordat, Keren, and Barentu. These military actions have to serve political measures.

It was emphasized in the talk between Comrade L.I. Brezhnev and Mengistu Haile Mariam that it is necessary for the P.M.A.C. to address itself to the Eritrean people. This political initiative is extremely acute today as never before. We deem it necessary that both the CPSU and the SED together exert influence on Mengistu Haile Mariam in this respect. We have to take into consideration that the position of the Eritrean movements has not become any less obstinate, because they still demand the separation of Eritrea. This shows that there are no honest efforts for a political solution on the part of the Eritrean representatives. Therefore it is correct to work for a change in the current position of the Eritrean movements. It is especially necessary to receive from them a declaration pledging that self-determination for the Eritrean people will be achieved within the framework of a Ethiopian state. We received an information [report] in early May according to which direct contacts had been established between the P.M.A.C. and the E.P.L.F.

We do not know anything about the substance of these contacts. With respect to the concrete question whether it makes sense to continue the negotiations or to await military actions, Comrade Ulyanovsky stated that both sides had to be induced to [take part in] further negotiations and that at the same time a certain limited military pressure was quite useful, meaning that even with the continuation of the negotiation efforts certain military actions could not be precluded.

Concerning the question on the concrete coordination between the CPSU, the SED, and the Cuban CP, Comrade Ulyanovsky emphasized that all bilateral contacts with the Cuban CP are excellent and that the same applied to the SED. There has been no exchange of opinion with the People's Democratic Republic of

Yemen on the part of the CPSU. They have, as is well known, pulled their troops out of Ethiopia. One has to take into consideration that the situation in the PDR Yemen is difficult. The PDR Yemen has to be protected.

Comrade Ulyanovsky agreed to put the proposal for the creation of a mechanism for consultation and coordination before the leadership of the CPSU. Concerning the question of a possible later public announcement of our parties on the Eritrean question (in some form), it is expedient to examine this in the light of the Moscow talks with Ahmed Nasser and the planned third meeting of the Ethiopian and Eritrean sides with the SED.

With respect to the question of expert consultations on variants of a solution, it is possible at any time for GDR scientists [specialists] to consult with Soviet comrades about concrete questions. Comrade Ulyanovsky thinks that at this point these contacts should be limited to the level of the International Relations Departments of the Central Committees.

With respect to the involvement of CPSU experts in the consultation and negotiations at the third meeting, Comrade Ulyanovsky stated that he would put this question before the party leadership for decision. Concerning the guarantees called for by the Eritrean side, one can only get more precise on this point after concrete results have been achieved on the question of what, who, and to whom in some matter guarantees might be given.

Finally, Comrade Ulyanovsky pointed out that the attempt to keep the Ethiopian leadership from its military advance through us was a very delicate matter. The PMAC was predominantly of the opinion that even a political solution of the Eritrean question was not possible without a strengthening of Ethiopia's military positions in Eritrea and that the liberation of above-mentioned ports and cities can only be achieved by military means. The PMAC assumed that only then [would] actual and basic conditions exist for negotiations with the separatists.[...]

እቲ ሰውራ ኤርትራ ብወትሃደራዊ ሓይሊ ሓይሉ ዝበዝሕ መርየትን ህዝብን ሓራ ዝገበረ ክልተ ውድባት ኤርትራ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ካብቲ ኣሒዝዎ ዝነበረ ገሲጋስ ንምዕጋቱ ማእከላይ ስለዮ ሕብረት ሶቭየት K.G.B. ከይ ጁ ቢ ምስ ማእከላይ ስለዮ ምብራቕ ጀርመን ብምስምማዕ ሓደ ናይ ማሕበርነታዊ ሓይሊ ጥርናፊ ኪዳን ዝገበረ ወትሃደራዊ ማእከል ክምስርት ብዝሃዕ ሓበሬታ መሰረት ሓደ ግዙፍ ውዳቤ ሓይሊ ዕማም ክምስርት ወጠነ።

ዚ ውጥንዚ ዘወውቶ መደባት ንምስኣል ከኣ ኣቕዲሙ መደባት ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካን ክንፊ ወትሃደራዊ ትካል ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ዝኾነ ናይቲ ኣብ ዲያጎ ጋርስያ ዓጢቐ ዝነበረ 5ይ ጭፍራ መራኽብን ተልእኾ ውዳቤ ሰራዊት ሰመን ኣትላንቲክ ኔቶን ኣቕዲሙ ክፈልጥን ከጽንዕን ስለ ዝነበሮ ኢዩ ናይ ሕብረት ሶቭየት ሓላፊ ምክትታል ቀርኒ ኣፍሪቃ ግራቦውስኪ Grabowski ከምኡ 'ውን ናይቲ ሕብረት ናይ M.F.A. ን C.P.S.U. ሓላፊ ሲኒትሲን Sinitsin ኣብ ዝተረኽቡሉ ሰውራ ኤርትራ ዝኣኸመሉ ወትሃደራዊ ሕንጻጽ ኣብ ምንጻፍን ናይ ክልቲኡ ውድባት ሰውራ ኤርትራ ማለት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ልሉይ ድኸመታትን

አብ ዓለማዊ ጉዳያት ዘለዎ ተቐባልነትን ብምድህሳስ ነቲ ክተጻጸጽሉ ዝጸንሑ ናይ ግዜ መውሃቢ ስምምዕ ዘተ ናብ ወትሃደራዊ ዓብላልነቶም ክቕይሩዎ 380 ዲግሪ ዝተጠወዩ።

አብዚ ዝተኻይደ ገምጋም ሕብረት ሶቭየትን መሻርኻታ ኩባን ምብራቕ ጀርመንን ሊብያን የመንን ካልኣትን እንታይ ግደ ከም ዝነበረንን አረአኢያ ውድብ ሕብራት ሃገራትን ናይ ሽዑ ውድብ ሓድነት አፍሪቃን ቻይናን ፈረንሳን ሕብራት መንግስታት አሜሪካን ሃገራት ምዕራብ ኤውሮጳን ናይ ክልቲኡ ውድባት መራሕቲ ሰውራ ዝነበሩ መሪሕነታት ህዝባዊ ግንባርን ተጋድሎ ሓርነትን ብዓይኒ መጽናዕቲ ሕብረት ሶቭየት ከመይ ይመስል ከም ዝነበረ ዝሕብር ውሽጣዊ ሰነድ ከአ ነዚ ይመስል ነበረ።

Russian & East German Documents on Ethiopia and the Horn of Africa, 1977-78 GDR Embassy in Moscow, 19 June 1978, Memorandum of a Conversation between [SED] Comrade Grabowski and the Head of the Third African Department of the [Soviet] MFA, [CPSU] Comrade Sinitin

On Mengistu's speech of 14 June

The speech contains statements which can hardly be read without concern. One still has to assume that the military actions of the separatists have to be energetically opposed, that full and effective control by the PMAC and the Ethiopian armed forces over the cities in the north of the country and their access lines has to be assured.

But obviously this was not everything that the speech meant to convey. Intentions for a complete military solution of the Eritrean problem shine through. One cannot recognize any new constructive or concrete suggestions on how to proceed politically. But this is exactly what would be necessary in the current situation and in the context of corresponding necessary military actions.

Obviously those forces within the Ethiopian leadership which have always favored a one-sided military solution have gained ground. It also seems important that there is heightened concern about the possibility of a new delay of a solution of the problem contributing to a renewed destabilization of the revolutionary regime.

On Ethiopia's international situation

The predominant majority of Arab states is increasingly moving against Ethiopia. One should under no circumstances underestimate the danger involved in the clash between the positions of the reactionary and progressive Arab regimes in the Eritrean question which is heightened by the present policy of the Ethiopian leadership. Basically, only the People's Democratic Republic of Yemen is granting real support for the Ethiopian Revolution.

Algeria is acting in a very reserved way: while acknowledging the achievements of the Ethiopian Revolution, it does hardly anything concrete in support. Syria and Iraq have clearly expressed once more in recent days that they intend to give support to the [Eritrean] separatists, including military supplies. The Iraqi leadership is also interested in strengthening in every way the pro-Baathistic elements in Eritrea.

The Libyan position is quite unclear. Even though they rhetorically recognize the achievements of the Ethiopian Revolution, they, however, less and less explicitly oppose the separation of Eritrea. The impression that the Libyan leadership basically favors the Arabization of Eritrea is not far off. In no case does it want to see relations among the Arab states, especially among the countries of the rejection front, be burdened by the Eritrean question.

The pressure exerted by Saudi Arabia and Egypt can definitely be felt. It is difficult to say whether Arab countries will be willing to deploy troop contingents in Eritrea against Ethiopia. They will undoubtedly take into consideration that the predominant majority of African countries would oppose such a move. In their view, Eritrea is a part of Ethiopia. A separation of Eritrea would run counter to their national interest as strong separatist movements exert de-stabilizing influence in many African countries.

It is remarkable that similar considerations make even [Sudanese President Jafaar Al-] Numeiri waver. His attitude toward Ethiopia has become more careful, despite pressure from Saudi Arabia and Egypt. Besides the Southern problem, several other questions (refugees from Eritrea, interest in the use of the Nile) impel him to keep up somewhat normal relations with Ethiopia.

The African countries are in principle opposed to a change of borders. In this question the progressive [countries] and those countries which are largely dependent on the West coincide in their views, though the latter fear the revolutionary changes in Ethiopia. The common danger has even led to a rapprochement between Ethiopia and Kenya. Kenya appears more aggressive and positive [in this question] than some progressive African states. Tanzania's attitude has a very positive effect as it consistently and convincingly opposes the separation of Eritrea.

Nigeria, which is under strong pressure by the USA and in which the OAU has, as is well known, much influence, already showed itself to be wavering during the aggression by Somalia. Guinea, which has recently repeatedly pointed out the war of national liberation by the Eritrean people, gives Ethiopia more headaches than support.

In sum it can be said that the OAU does not want to allow for a confrontation and is looking for ways to confirm the inviolability of borders and the territorial integrity. How little consistent and passive the OAU is, is proved by the fact that Ethiopia has received little support and that - due to the fear of a possible split

- even Somalia's aggression was not condemned.

Nevertheless, an intervention by the Arab countries in Eritrea should run into considerable opposition within the OAU. This is in part the effect of the still deeply rooted traditional fear and resistance of the African states against Arab expansionism. At the same time, none of the African countries seriously wants to endanger its relations with the Arab states.

This altogether very passive and inconsistent attitude of many African countries and of the OAU was not an unimportant factor which led the Ethiopian leadership to recognize that in practice only the Socialist countries are Ethiopia's real and principal allies.

Among the imperialist countries, one has to pay particular attention to the efforts and activities of the USA, Italy, and France. Their situation in Ethiopia and also with respect to the Eritrean question is quite delicate.

All imperialist countries, of course, are interested in the elimination of the Revolutionary achievements in Ethiopia and in the establishment of a pro-Western regime. They are putting all their efforts toward this goal.

The NATO countries, led by the USA, base their efforts on the sober assumption that a frontal attack would hardly help to achieve their goals, would only foster the basic anti-imperialist mood of the Ethiopian people and its leadership and drive Ethiopia even closer into the hands of the Socialist community of states.

The USA in no case wants to burn all its bridges to Ethiopia. To the best of their abilities, they want to destabilize the situation in Ethiopia and the revolutionary regime, and undermine and subvert the revolutionary development in Ethiopia.

The imperialists aspire to take advantage of ethnic conflicts, exploit the social instability of the leadership, and encourage nationalist feelings in an effort to further stiffen the Ethiopian attitude in the Eritrean question and thereby aggravate the situation of the revolutionary regime.

One also has to take quite seriously the skillful attempts, in particular by the USA, to launch such arguments as "why should the solution of the Eritrean problem be done only by way of cooperation with the Soviet Union and the Socialist countries," "a certain cooperation with the USA and the West could certainly be useful," "the USA after all have considerable possibilities in effectively influencing Saudi Arabia, Egypt and other Arab countries," "the West has to offer quite constructive solutions." It is remarkable that Ahmed Nasser has pointed to this question during his talks with the Soviet comrades in Moscow.

The Soviet comrades, however, have no indication that these advances are actually effective. One has to assume that the USA would prefer a unified, reactionary Ethiopia to a divided Ethiopia. By using the unity slogan, they are trying to activate those reactionary and nationalist forces, which no doubt still exist, against the revolutionary regime.

Considering all these aspects it is not surprising that the USA, Italy, and France have officially opposed Eritrean separatism. It is also symptomatic that the United States is making obtrusive efforts to prove that it was they who recommended to Siad Barre to withdraw his troops from Ethiopia.

The cautious handling of aid to Somalia also shows that the USA on no account intend to keep their relations with Ethiopia - in the long run - strained. The USA and China are using Somalia and the provocative actions by Somalia against Ethiopia - which are above all intended to have a de-stabilizing effect--more for anti-Soviet than anti-Ethiopian purposes.

They understand that support of the Eritrean separatists would also be directed against the reactionary forces in Ethiopia.

With respect to Somalis, the USA are intent on establishing a foothold and bringing the leadership of the country under their firm control. In this regard attention has to be paid to the fact that they also do not consider Barre a solid partner.

They assume that he would deceive even the West. Nevertheless, it is to be expected that Barre will soon make a trip to the USA. He wants to gain military support in the amount of \$1 billion. There are indications that the USA is willing to give \$50 million.

With respect to similar "military abstention" by China, without doubt other motives play a role: the Chinese leadership does obviously not consider it opportune to display its military weakness in public - and especially in such a burning spot of international politics.

Light arms are less revealing, yet they will not allow Somalia to wage a large war against Ethiopia. In addition, China does not want to strain its relations with Africa any further.

With respect to the domestic situation in Somalia, one has to first emphasize that Barre is continuing to exploit nationalist slogans and considerable tribal feuds to eliminate progressive elements from the state and party apparatus and to replace them with people faithful to him.

This is facilitated by the fact that the party is without a broad social basis and in practice was organized by Barre from above. Barre is careful not to expound a pro-Western course. He has to acknowledge that the progressive development in the past cannot simply be crossed out.

The country still has sufficiently powerful progressive forces which for now are silent. He thus prefers to leave many things outwardly as they have been. Officially, the program and the organization of the party are retained. The party organization is even being activated.

[Signed] Grabowski.

ካብዚ ዝተበገሰ ውጹኢ ኢዩ ኸኣ ስርዓት ደርግ ኣብ ልዕሊ ሰውራ ኤርትራ ሰፊሕ ወትሃደራዊ መጥቃዕቲ ዘበገሰን ምዃላቶ ክኸሰት ዝኸኣለን። ስርዓት ደርግ ኸኣ ነቲ ወትሃደራዊ ስራሒታቱ ብግዙፍ ዓቕሚ ወትሃደራዊ አጽዋርን ብዝሒ ሰራዊት ብምስላፍ ክብገስ እብከሎ ኣብቲ "ብግብረ ሃይል" ኢሉ ዝሰምዮ ዝነበረ ወትሃደራዊ ስያመ 12 ግብረ ሃይሊ ብምስላፍ ኢዩ ናብ ኤርትራ ዝወፈረ።

ጎረ ጎረ መትቃዕቲ ስርዓት ደርግ ኸኣ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኪኖ እቲ ዘካይዶ ዝነበረ ወትሃደራዊ ምክልኻል ኣብ ውሽጢ ተጋደልቲ ናይ ቅንጻላ ውፍሪ ከካይድ ብመደብ ተዋፈረ። ተጋዳላይ ሰሎሞን ወልደማርያም ከኣ ግዳይ ናይዚ ውጥንዚ ኮነ። ነቲ ዕማም ከኣ ብልዑል ሓላፍነት ብምኽሪ መደብ ምክትል ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ኢሲያስ አፈወርቂ ንኣባል ማእከላይ ሽማግሌ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነበር ተኸላይ ገብረማርያም "ተኸለ ዓደን" ሰፍ ዘይብል ዓቢዩ ውልቀ ሓላፍነት ተዋህበ።

5ይ ክፋል

መተሓሰስ:- ከምቲ አቕዲመ ብዋሕዚ ምትእስሳር ክትርኾ ዝጸናሕኩ ጽሑፍ ብቀደም ተኸተል ክኸዶ 'ኳ እንተነበረኒ፡ ታሪኻዊ ክወንነት ብምንጽብራቕ ነዚ ህሉው ኩነታት ብዝያዳ ንምርዳእ ብፍላጥ ሓሓፊ ናብ ታሪኽ ክጥምት ከምዝጸናሕኩ ግሁድ እዩ። እንተኾነ ምስ ንውሓት ዋሕዚ ጽሑፍ ሓበሬታ ክወንነትን ግዜን ይቀዳደምሉ ኣብ ዘለዉ እዋን ንግዜ ቀዳምካ እዋናዊ ሓበሬታ ብምስናቕ ንኩነታት ብምምዛን ህዝብን ሃገርን ኣብ ምድሓን ይሕግዝ ኢዩ ዝብል ግምት ስለ ዘለኒ ነቲ ዋሕዚ ሓበሬታ ካብ ክወን መንፈሱ ከይቀየርኩ ናብቲ ከም ንፋስ እናሸበብ ዝቕድመና ዘሎ ህሉው ምዕባላታት ብምትጻር ኩለትናዊ ሓበሬታ ብምዕራፋት እናኸፋፈልኩ ኣብ ቦቶኦም ከትሕም ምጻኒይ ቃል እናኣተኹ። እንሆ ናብቲ ቀንድን መበገስን ዝነበረ ኣገዳስን ተአፋፍን ቴማ ብዝያዳ ኣተኩረ አቕርቦ ።

ኣብዚ ቅንያትዚ፡ ንዓለምና ብፍላይ ከኣ ንሃገራት ቀርኒ አፍሪቃን፡ ተዳውብቲ ሃገራት ቀይሕ ባሕሪን፡ ካቡኡ ናቡኡ ኸኣ፡ ንኤርትራውያን አሻቂሉ ኣብ ዘሎ አርእስቲ ኣትዩ ክጽሕፍ እንከለኹ፡ ነቲ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ ናብ ቀይሕ ባሕሪ ዝገብሮ ጉዕዞን፡ ላዕለዋይ ኣዛዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ አድሚራል ዳኒኤል ፋን ቤንጃንኩዝ፡ ብዕለት 12/10/2008 ዝሃቦ መደረ ምርኩስ ብምግባር ንዘለኒ ሓበሬታ ንምክፋልን፡ ኣብ ወትሃደራውን ፖለቲካውን ኩነታት ናይቲ ከባቢ አመልኪተ ጽሑፊይ ከቕርብ እንከለኹ፡ ከም ቀንዲ ሕመረት ናይዚ ጽሑፍ ከኣ ነቲ ቃል ብቓሉ፡ "መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸለም ራዕዲ ዘሎ ደበና ምቕንጣጥ ኢዩ!!!" ክብል፡ ላዕለዋይ ኣዛዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ አድሚራል ዳኒኤል ቤንጃንኩዝ ኣብ ዝሃቦ ቃል እምነ መሰረት ብምንባር ኢዩ። ሰናይ ንባብ።

ሰናይ ንባብ 75ይ ክፋል

"መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸለም ራዕዲ ዘሎ ደበና ምቕንጣጥ ኢዩ!!!"

ኣብቲ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዘሕለፎ ጸብጻብ ዓለማዊ ግብረሸብራ ምንቅስቓስ ዓል ቓዲዳ ነታ ከም መንግስቲ ኣልቦ ዝሓሰባ ዘሎ ሶማልያ ዝርከቡ እስላማዊ መጋባእያ ኩለንትናዊ ሓገዝ ይገብረሎም ከም ዘሎ ሓቢሩ ነይሩ ኢዩ።

ዓሰርተታት አማኒት ናይ እስላማዊ መጋባእያ ዕጡቓት ብናይ መንግስቲ ኤርትራ ምትሕብባርን ምውህሃድን ብኣልያ መንግስቲ ኤርትራ ካብ ሶማሌ ብመንገዲ ኤርትራ ኣቢሎም ናብ ሶርያን ሊብያን ንወትሃደራዊ ታዕሊም ከም ዝኸዱን ቡኡ ኣቢሎም ውን ናብ ናይ ሊባኖስን ሑዝብላህን ምንቅስቓሳት ተጸምቢሮም ናይ ሸሃዳ ስራሒቶም ከም ዝፍጹሙ እቲ ናይ ውድብ ሕቡራት ጸብጻብ ኣጸብዕቱ ናብ መንግስቲ ኤርትራ ብምምልካት ኢዩ ዝኸሰሰ።

እቲ ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝተመዘዘ መርማሪ ኮምሽን ኣብ ጸብጻቡ ኣብ ዝሃቦ ሓበሬታ ዝርዝራዊ ወትሃደራዊ ሓቤሬታ ናብቲ እስላማዊ መጋባእያ ሓገዛት ካብ ስዑዲ ዓረብን ግብጽን ብሓፈሻ ካብ ሃገራት ዓረብ ከም ዝርከብን ክጽብጽብ እንክሎ። ነቲ ናይ ኤርትራ ተራ ግን ከም ትሑዝ ብምንጻር ኢዩ ናብ ገምጋሙ ዘተኩር ዝነበረ።

ነቲ መሓመድ ቓስም ሓምድ ኣብ ቤት ጽሕፈት ፖለቲካዊ ጉዳያት ህግደፍ ናይ ማእከላይ ምብራቕ ሓላፊ ጠረጴዛ ወጻኢ ዝምድናታትን ሓላፊ ዕድገት ኣጽዋርን ኣብ ዕለት 14/7/2007 ካብ ኢራን ናብ ኤርትራ ኣብ መዕርፎ ነፈርቲ ባጽዕ ዝተራገፈ 125 Shoulder- surface-to-air missiles, 80: ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ልክዕ ንምኳን ሰዓት 2:45 ናይ ለይቲ ባዕሉ ኣብ ምርጋፉ ዝተቐበለሉ መስርሕ ኢዩ ነይሩ።

ብርግጽ እቲ ብዝዓቦየ ሚዛንን ብዝዚፍ ዓቕንን ብመንገዲ መንግስቲ ኤርትራ ናብ ዕጡቓት እስላማዊ መጋባእያ ናይ ኣጽዋር ምስግጋር ምሻጥን ዝጀመረሉ ጊዜ ነቲ ስራሕ ንምክያድ ንክምችእ ተባሂሉ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ናይ ኣስመራ ቤት ጽሕፈቱ ራሕሪሑ ናብ ወዳባዊት ከተማ ባጽዕ ዝገባዘሉ እዋን ክፍላ 2006 ኢዩ።

ነቲ ቀንዲ ፍጻመ ንክምችእ ተባሂሉ ኢዩ ኸኣ ኪኖቲ ስማዊ ማዕርጉ ዝለዓለ ሓላፍነትን ርክብን ምስ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ዘለዎ ናይ ክብሪ ማዕርጉ ብሪጋደር ጀነራል ዝኾነ ጠዓመ /መቐለ/ "ጠዓመ ሓደ ካብቶም ንፕረዚደንት ኢትዮጵያ ነበር ኮሎኔል መንግስቱ ሃይለማርያም ንምቕታል ብፕረዚደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂን ቀዳማይ ሚኒስትር መለስ ዜናውን ኣብ 1995 ናብ ዝምባብዌ ተላኢኹም ዝነበሩ ተጋደልቲ ሓደ ኢዩ።" ክንዲ ዝኾነ ኢዩ ኸኣ ብመንገዲ ብሪጋደር ጀነራል ጠዓመ /መቐለ/ ነታ ብሕጋዊ ናይ ንግዲ መዝገብ ኣብ ዓባይ ብሪጣንያ ደሴት ቨርጂን ዝተመዝገበት ናይ ጽዕነት ነፋሪት ካርጎ (Evgueny Zakharov, the owner of Aerolift, an airline with a fleet of ageing Antonov and llyushin transport aircraft, based in jehannesburg but registered in the British Virgin Islands), ወናኒ ዝኾነ ኤቭጉኒይ ዘካሮቭ ኣብ ወደባዊት ከተማ ባጽዕ ካብ ዕለት 19 ክሳብ 21/08 2006 ፍሉይ ርክብ ዝተኻየደ።

ብሪጋደር ጀነራል ጠዓመ /መቐለ/ ብጀካቲ ናይ ኤርትራ ዲፕሎማቲክ ፓስፖርት ተራ ናይ ኢትዮጵያ ፓስፖርትን ናይ ስዑድያን ናይ ኩዌትን ፓስፖርት ዝውንን ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ናብ ዕጡቓት እስላማዊ መጋባእያን ናይ ታሚል ታይገርስ ዕጡቓት ጉጅለታትን ኣጽዋር ዘመሓላልፍን ነቲ ናይ ምስግጋር መስርሕ ዝመርሕን ኢዩ።

ብሪታንያ ጀነራል ጠዓመ ብመንገዲ ኸታምን ፍቻድን ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ንኤቭጉኒይ ዘካሮብ ክሳብ ሕጂ ናይ 76 በረራ ጉዕዞ ነፋሪት ካርጎ ጽዕነት ኣጽዋር ካብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ሕብረት ሶቭየት ነበር ዩክራይንን ካዛኪስታንን ከምኡ ውን ኢራንን ሊብያን ከካይድ እንክሎ እቲ ብዕለት 12/07/2008 ብቁጽሪ መዝገብ በረራ 76496 ናይ \$1.5 ሚልዮን ዶላር (770.000 ሺሕ ፓውንድ) ብኮንትራባንድ ዋጋ ክኸፈሎ እንክሎ፡ ናይዚ ጠቕላላ ተናጸል ናይ ሓደ ጉዕዞ ዋጋ ብልክዕ ካብ ካዝና መንግስቲ ኤርትራ ናብ ዘካሮብ ዝወጽእ ዝነበረ \$1.5 ሚልዮን ዶላር፡ 770.000 ሺሕ ፓውንድ እዚ ማለት ከኣ ናይቲ ጠቕላላ 76 ግዜ ዝተኻየደ በረራ ጉዕዞ ነፋሪት ካርጎ ዘካሮብ ካብ መንግስቲ ኤርትራ ዝተኸፍሎ ገንዘብ ብናይ ወጻኢ ሸርፊ 114 ሚልዮን ዶላር ወይ ከኣ ልዕሊ 58 ሚልዮን ፓውንድ (£ 58,520,000) ኢዩ ነይሩ። እዚ ነቲ ናይ ኣጽዋር ዋጋ ን ጎኒ ገዲፍካ ኢዩ።

ኣብቲ ዝካየድ ዝነበረ ናይ ኣጽዋር ዕድግን መሸግን መስርሕ ቀንዲ ኣብ ኤርትራ ዝመደበሩ ብመንገዲ 09 ንግዳዊ ትካል ቀይሕ ባሕሪ ዝውሃን ሕጂ ኣብ ቀይዲ ብዝኣተወ ኣካያዲ ስራሕ ናይቲ ትካል ኃይም ተኪኤ ኪዳን ንስለ ማለቱ ዝመሓደር ዝነበረ ትካል ኣስመራ ዝመደበሩ ኤሪኮ ኢንተርፕራይዝ Moscow and Asmara, the capital of Eritrea, between Aerolift and Eriko Enterprise of Asmera ን ኣብ ሞንጎ ሞስኮን ኣብ ርእሰ ከተማ ኤርትራ ኣስመራ ኣብ 13 ሓምለ 2007 ፍሉይ ናይ ኣጽዋር ዕድገ መሸግ ስምምዕ ተኻይዶ ኢዩ።

ብወገን ኤርትራ ከም ዝኾነ ተራ ንግዲ ኣብ ግዜ ቻልሲ ኣብ ኮምሽን ንግዲ ብዝነበረ ተጋዳላይ ታደሰ ክታሙ ከንብረሉ እንክሎ ብወገን ሞስኮ ከኣ ሺቶላይ ኣንደረጊስኪ ኢዩ ክታሙ ኣንቢሩሉ ሺቶላይ ኣንድረጊስኪ ኣብ ግዜ ስርዓት ደርግ ነቲ ናብ ኢትዮጵያ ዝኸይድ ዝነበረ ኣጽዋር ኣብ ሕብረት ሶቭየት ሞስኮ ኮይኑ ዘመሓደርን ዝቐጸለን ዝነበረ ኣባል ማእከላይ ስለያ ሕብረት ሶቭየት ከይ.ጂ.ቢ. ኢዩ።

ነዚ ክታም ስምምዕ እዚ ኣመልኪቱ ከምዚ ናይ ሕጂ ብሰፊሕ ኣይኹን እምበር ጋዜጣ ዘ ሳንደይ ታይምስ ኣብ ናይ ወርሒ ሓምለ ሕታሙ ሓደ ቅዳሕ /ኮፒ/ ንሕታም ኣብቂዑ ናብ ነባቢ ከም ዝበጽሕ ገይሩ ነይሩ።

ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ናይቲ በብእዋኑ ዘካይዶ ዝነበረ ዘይሕጋዊ ስራሓት ከይቻረጸ ካብ ዝነበሮ ስግኣት ኢዩ ብመንገዲ ሓላፊ ቁጠባዊ ጉዳያት ህዝባዊ ግንባር ደሞክራሲን ፍትሕን ሓጎስ ገብሪሂወት /ኪሻ/ ንኣብረርቲ ነፋሪት ጽዕነት ካርጎ ነፋሪት ዘካሮብ ኣብ ነፍስ ወከፍ ጉዕዞ በረራ ኣጽዋር ናይቲ ዘይሕጋዊ ተግባር ስራሕም £2.500 /ክልተ ሺሕን ሓሙሽተ ሚእትን ፓውንድ/ ድጎማ ሞቕሽሽ ዝህበም ዝነበረ። እዚ ኸኣ ብጠቕላላ ናይ 76 በረራ ጉዕዞ ድምር ዝተዋህቦ ድጎማ ሞቕሽሽ 190 ሺሕ ፓውንድ ኢዩ ነይሩ። እዚ ኸኣ ብምሉኡ ካብ ካዝና መንግስቲ ኤርትራ ዝወጽእ ዝነበረ ኢዩ። ይኹን ድኣ እምበር መንግስቲ ኤርትራ ውን ዝተጻጸፈ መኸሰብን ድጎማን ይረኽቡሉ ነይሩ።

ኣብቲ ናይ ዘካሮብ ጉዕዞ በረራ ናብ ኤርትራ ምስ ዓል ቻዲዳ ርክብ ዘለዎም ናይ ብሪታንያን ኣሜሪካን ፈረንሳን ዜግነት ዘለዎም ኣኸረርቲ ምስልምና ናብ ኤርትራ ጉዕዞኦም መንገዲ ማይ ገይሮሞ ነይሮምን ኣለዉን። ብዘይካ ናይዝን ዓባይቲ ሃገራት ዓለምና ዜግነት ውን ናይ ኤርትራ ዜግነት 'ዉን ዘለዎም ኢዮም።

እቲ ካብ ዝተፈላለያ ሃገራት ናብ ኤርትራ ዝግበር ዝነበረ ጉዕዞ በረራ ጽዕነት ኣጽዋር ካብተን ቀንዲ ናይ መሸጣ ሃገራት ከም በዓል ዩክረይንን ካዛኪስታንን ኢራንን ሞስኮን ቻይናን ኣቕዲሙ ናብ ሊብያ ምስ ኣተወ ካብ ሊብያ ናብ ኤርትራ ክኣቱ እንከሎ ገጸም ብዝተሸፈኑ ሰባት ተዓጂቡ ኢዩ ናብ ኤርትራ ዝበጸሕ ነይሩ ኩሎም እቶም ገጸም ዝተሸፈኑ ኸኣ ተዛረቡቲ ቛንቛ ዓረብ ኮይኖም ዜግነቶም ዝፈልጥ ውን የለን።

ኣብ መዕርፎ ነፈርቲ ባጽዕ ምስ በጽሑ ጥራይ ኢዮም ምስ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቅን ኣዛዚ ሓይሊ ባሕሪ ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂይወት ዝራኸቡን ጉዕዞኦም ናብ ልሙድ መሰጋገሪ መንግስቲ ኣልቦ ሃገረ ሶማልን ኣብ ገለ እዋናት ውን ናብ ዕጡቕ ጉጅለ ታይምል ታይገርስ ስሪላንካ ዝሰግር ዝነበረን ዘሎን።

ብሸነኽ እስላማዊ መጋባእያ ነቲ ምቅብባልን ምኽታር መራኽብ ሸፍትነት ባሕሪ የመር ዑዌስ ዳህሪ ኣብ ኣስመራ ኮይኑ ከወሃህዶ እንከሎ ቀንዲ ነቲ ጉዳይ ሸፍትነት ባሕሪ ከም ቀንዲ ምንጨ ኣታዊ ወጻኢ ሸርፊ ገይሩ ዝጥቀሙሉን ዝመርሖን ግን ፕረሲደንት ሃገረ ኤርትራ ኢሲያስ ኣፈወርቁ ኢዩ።

ነቲ ብመንገዲ ኤርትራ ናብ ሶማል ዝግበር ዝነበረ ናይ ኣጽዋር ምስግጋርን ምሻጥን እስላማዊ መጋባእያ ሶማል ማለት /ኪዳን ሓይልታት ዳግመ ምሕራር ሶማል/ ኣብ ክልተ ምስ ተመቐለ ኢትዮጵያ ካብቲ ኣብ ጁቡቲ ዝተኻየደ ኣኼባ ዘተ ዝርርብ መሰጋገሪ መንግስቲ ሶማልን ኣቦ ወንበር ዳግመ ምሕራር ሶማል ዝነበረ ሸኽ ሸሪፍ ኣብ ታሕሳስ 2007 ኣፈናዊ ሓበሬታ ክትረክብ ኪኢላ ነይራ ኢያ።

እቲ ሓበሬታ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ብዝግባእ ንክጥቀሙ መደባ እኳ እንተነበረ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቁ ኣብ ልዕሊ ሸኽ ሸሪፍ ዝወጠኖ ፈተነ ቅትለትን ዝኾነ ምስጢር ምስ ዘውጽእ ኸኣ ኣብ ልዕሊኡ ናይ ቅትለት ስጉምቲ ክውሰድ ምኳኑ ብዝሃቦ ስውር መጠንቐቕታን ንህይወቱ ዝሰግኦ ሸኽ ሸሪፍ ዝፈልጦ ዝነበረ ሓበሬታ ካብ ምምጣው ክቐጠብን ክግታእን ኣኸኢሉዎ ኢዩ።

ነዚ ውን ውድብ ሕቡራት ሃገራት ከም መንጻፍ ናይ ውሽጣዊ ጸብጸባቱ ኣብ ግዜኡ ኣብ መዛግብቱ ኣስፊሩዎ ዝጸንሐ ትዕዘብቲ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ኤርትራ ዘመልክት ኢዩ ነይሩ።

ናይ ክፍለ ሃገር ቴክሳስ ኤፍ ቢ ኣይ መርማሪ ነቲ ኣሜሪካዊ ዜግነት ዘለዎ ኣብ ከንያ ዝተቐየደ ኣብ ቴክሳስ ዝተፈረደ ኣባል ዓል ቻዲዳ ዝነበረ ግብረ ሸበራዊ ከም ዝገለጸ ነቲ ብግዜ ዝጽወድ ዝነበረ ዘመናዊ ቦምብ ኣብ ሶማል ከሰልጥን ከሎ ኤርትራውያን ኪኢላታት ውን ምሶኦም ምንባርም ኢዩ ሓቢሩ።

ነዚ ሓቕነቱ ዘረጋገጸ ፍጻሜ ከኣ ዋላ ባዕሉ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቁ ኣብቲ ምስ ቲቪ ኤሪ ዝግበር ናይ ባጫ ቃለ መጠይቕ መንግስቲ ከንያ ብዘይሓላፍነታዊ መንገዲ ንሰለስተ ኤርትራውያን ዜጋታት ተሓባበርቲ ኣባላት እስላማዊ መጋባእያ ኢዮም ኢሉ ብምጥቃን የሕሊፉ ሂብዎም ክብል ነቶም ኣብ ክፍላ ጥሪ 2007 ኣብ ሱታፊ ኩናት ኢትዮጵያ ኣንጻር እስላማዊ መጋባእያ ዝተማረኹ ጋዜጤኛ ተስፋ-ልደት ኪዳን ተስፋ-ዝጊን ጋዜጤኛ ሳልሕ እድሪስ ሳልምጋማን ሓደ ትለንተ ዝማግርጉ ናይ ሃንደሳ ኪኢላን ብወግዒ ተኣሚኒሉ ኢዩ።

መንግስቲ ጣልያን ካብ ቅድሚ 2005 ዓመተ ምህረት ጀሚሩ ኣብ ሃገሩ ዝርከባ ዓበይቲ ኢንዱስትሪታት ዘህልኸኦ መርዛም ሓተላ ንሓፍ ዝግሕፋሉ ባይታ ከናዲ ድሕሪ ምጽናሕ ነቲ ኣብ ግዜ ቃልሲ ዕለት 17/02/1988 ንውዕል መንግስቲ ኢጣልያን ስርዓት ደርግን ንምግሓፍ መርዛም ሓተላ ኣብ ገማግም

ቀይሕ ባሕሪ አመልካቱ ንጹር መርገጽ ወሲዱ ዝተጀመረ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ኩነታቱ ብምስትብህል ድሕሪ እቲ መንግስቲ ኢጣልያ ምስ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ኣብ ዕለት 14/03/2005 ኣብ ኢጣልያ ምስ ቀዳማይ ሚኒስተር ቢሎስኮኒ ዘካየዱ ዘተ ቀንዲ ዛዕባ ዝነበረ ምግሓፍ መርዛም ሓተላ ዝተሞርኮሰ ኢዩ ነይሩ።

ክንዲ ዝኾነ ኢዩ ኸኣ ብስም ጉልባብ ርክብ ኣውፈርቲ ኢጣላውያን ጉዕዞ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ንምስትንጋድ ጓሓፍ መርዛም ሓተላ ኢንዱስትሪያዊ ትካላት ኢጣልያ ዝውዕል ዓበይቲ ስምምዓት ዝኸትምን ዝፈቅድን ዝነበረ።

ከም ውጹኢት ስምምዓቱ ኢዩ ኸኣ ኣብ ውሽጢ ወደባዊት መርዮት ከተማ ባጽዕ 2 ኣብ ከባቢ ዕዳጋ 1 ከኣ ኣብ ጥዋለት ካብ ህዝቢ ተኸዊሉ ኣብ ዝተሓጸረ ናይ ሓለዋ መደበር ብድምር ኣስታት 136 ቶን መርዛም ሓተላ ጓሓፍ ዝተጓሕፈ።

ነዚ እከይ ተግባርዚ ሚስጢር ፈሊጡ ብምቅዎሙ ኢዩ ኸኣ ኣመሓዳሪ ዞባ ማእከል ነበርን ደሓር ከኣ ኣብቲ ኩሉ ናይ ኢጣልያ ጉዕዞ ምስ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ዝጓዓዝ ዝነበረ ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ ኢጣልያ ዝነበረ ተጋዳላይ ዓንደሚካኤል ካሕሳይ ብመንገዲ ትእዛዝ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ናብ ኮሎኔል ጋይም ተስፋሚካኤል ብዘወረደ መምርሒ ተጋዳላይ ኣምባሳደር ዓደሚካኤል ካሕሳይ ብኣባል ሃገራዊ ድሕነት ካፕቲን መሰረት እስቲፋኖስን ካፕቲን ነጋሲ ዓንደን ኣብ ከባቢ ቤት ጽሕፈት ኪፍሊ ዕዮ ነበር /ጣባ/ ተቐቲሉ ዝተረኸበ።

ከም ሳዕቤን ናይቲ ኣብ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ወደባዊት ከተማ ባጽዕ ዝካየድ ዝነበረ ሕንቅል ሕንቅለተይን ዝካየድ ዝነበረ ኩዕታን ክሕበር ወይ ከኣ ጠጠው ክብል ከም ዘለዎ ብዝሃዕ ተሪር ትእዛዝ ዘይተደላዩ ሚስጢር ክትፈልጥ ብምህቃንካ ዝብል ዕባራ ምኽኒት ኣማሓዳሪ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ዝነበረ ተጋዳላይ ኢብራሂም ቶቲል ብዘይ ምኽኑይ መንገዲ ካብ መዝነቱ ወሪዱ ብብሪጋደር ጀነራል ሙሳ ራባዕ ዝተተከአን። ኣይጸንሐን ብሪጋደር ጀነራል ሙሳ ራባዕ ውን ኣሰር ጉዕዞ ተጋዳላይ ኢብራሂም ቶቲል ኢዩ ኣርኪቡዎ ንሱ ውን ብግዲኡ ኣብ ሓጺር እዋን ኢዩ ብተመሳሳሊ መንገዲ ደስኪሉ።

መንግስቲ ኤርትራ ኸኣ ካብዚ መርዛም ጓሓፍ እዚ ኸኣ \$21 ሚልዮን ዶላር ኣታዊ ረኽቡ ኢዩ። እቲ መስርሕ ምግሓፍ ኣገባቡ ድኣ ይፈላለ ኣሎ እምበር ዛጊት ውን ቀጸሊ ኢዩ ዘሎ።

ከምቲ ኣብ ናይ ዜና ማዕከናት ቲቪ ኤሪ እንሰምዖ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ምስ ሰበ ስልጣን ኢጣልያን ሰብ ርእሰ ማል ኢጣልያን ኣካይዱዎ ዝበሃል ዓሰርተታት ስምምዓት ንግዲ ንፈውሲ ማሕላ ውን ትኹን ዝተተግበረ ንግዳዊ ትካል ወይ ዝተተኸለ ኢንዱስትሪያዊ ትካል ዘይምህላዉ ኸኣ ነቲ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ዘካየዱ ናይ መርዛም ሓተላ ጓሓፍ ዘመላኸት ስምምዓት ምንባሩ ዘማትእ ኣይኮነን።

ኢራን ነቲ ብማዕዶ ትከታተሎ ዝነበረት ትራጀዲ ናብ ናይ ነበሳ ኮሚዲ ንምቕያር ግዜ ኣይወሰደላን ብመንገዲ ኣሳላጥነት መሓመድ ቻስም ሓምድ ኣቢላ ኸኣ ካብ 2007 ዓመተ ምህረት ጀሚራ ብመንገዲ ኤርትራ ናብ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ መርዛም ሓተላ ‘ኑክሌር ዌስት’ ክትጉሕፍ ኣብ ስምምዕ በጺሓ ኢዩ።

ዛጊት ኢራን አብቲ ኤርትራ ትቆጸጸር ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ጥራይ አብ ክልተ መራኽብ ዝተጻዕነ 680 ቶን መርዛም ሓተላ ኑክሌስ ዌስት ክትግሕፍ ኪኢላ ኢያ።

መንግስቲ ኤርትራ ኸአ ንምግሓፍ መርዛም ሓተላ ኑክሌስ ዌስት ከም ቀንዲ ምንጪ ኣታዊ ወጻኢ ሸርፊ ካብ ዝጥቀመሉ ምንጪ ኣታዊኡ ኢያ ነይሩ ካብ መንግስቲ ኢራን ውን ኣማኢት ሚልዮናት ኢያ ተኸፊሉዎ።

እዚ ኸአ ልክዕ ከምቲ ነቲ ናይ ባሕሪ ሸፍትነት ብሓይሊ ዕማም ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ዝምራሕ ዝነበረ ስራሒትዚ ውን አብ ትሕቲ እዚ ስራሒት ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ዝምእከል ኮይኑ እቲ ቀዳማይ ጉዕዞ ናይ መርዛም ንሓፍ ኑክሌር ዌስት ብኣባል ሓይሊ ባሕር ኤርትራ ኮሎኔል መሓሪ ደስታ ተመሪሖ ኢያ ብዕለት 11/06/2007 ናብ ደንደስ ገምገም ቀይሕ ባሕሪ ከም ዝጓሓፍ ዝተገብረ።

ከም ፍጻሜ ዓስቢ ኮሎኔል መሓሪ ደስታ ኸአ አብቲ ብብሪጋደር ጀነራል ኢዮብ ፍስሃዮ /ሓሊባይ/ ንተጋደልቲ ዝዕደል ዘሎ ናይ መንግስቲ ገዛውቲ አብቲ ብወናኒ ርእሰ ማል ባራቶሎ ነበር ዝተሰርሐ አብ ንኡስ ዞባ ደቡባዊ ምዕራብ ኣስመራ ዝርከብ ገዛውቲ ብሉጽ መንበሪ ኣባይቲ ብመንገዲ ኣፈኛ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ዮማነ ገብረመስቀል /ቻርለ/ ገዛ ከም ዝወሃቦ ዝተገብረ። ብዘይካዚ ውን ከም ተወሳኺ ሓለፋ \$25.000 /ዕስራን ሓሙሽተን ሸሕ ዶላር/ ብመንገዲ ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ተዋሂቡዎ ኢያ።

መንግስቲ ኤርትራ ብቲ ዘለዎ ናይ ኣሳላጥነት ባህሪ ንእስላማዊ መጋባእያ ሶማል /ኪዳን ዳግመ ምሕራር ሶማል/ ንዘካይደሎም ዘሎ ታዕሊም መሳለጢ ዝኸውን አብ ናይ ዕለት 15/04/2002 ጉዕዞ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ናብ ሊብያ ካብ መንግስቲ ሊብያ ፕርዚደንት መዓመር ጋዳፊ ናይ \$ 1.000.000.000.00 /ሓደ ቢልዮን ዶላር/ ሓገዝ ጸማ ዓስቡ ረኽቡ ኢያ።

እቲ አብ ከንያ ብግዜ ዝጽመድ ቦምብ አብ ምጽዋድ እንክሎ ዝተታሕዘ ምስ ዓል ቻዲዳ ርክብ ዝነበሮ ኣባል እስላማዊ መጋባእያ ሶማል /ኪዳን ዳግመ ምሕራር ሶማል/ አብቲ ን ኤፍ ቢ ኣይ ዝሃቦ ቃል ከም ዝሓበሮ እቲ ኹሉ ንዕጡቓት ኣባላት እስላማዊ መጋባእያ ሶማል /ኪዳን ዳግመ ምሕራር ሶማል/ ዝግበረሎም ምጽዋድ ቦምባታትን ቴክኒካዊ ታዕሊሙን ኤርትራ ተካይደሎም ምንባሩ ኢያ ኣነጹሩ።

እታ 140 ቶን ዝኸብደቱ ኣጽዋር ዝጸገነት ብዘካሮብ ትውናን ናይ ጽዕነት መጓጓዣ ነፋሪት ብዕለት 26 ሓምለ 2007 ኢያ ብብሪጋደር ጀነራል ጠዓመ /መቐለ/ ተሰንያ አብ ሶማል ዝዓለበት።

ድሕሪዚ ኢያ ኸአ ፕረዚደንት ኣሜሪካ ጆርጅ ቡሽ ምስ ቀዳማይ ሚኒስተር መለስ ዜናዊ ምክትታልን ምቁጽጻርን ኣንጻር ስራሒት እኩብ ገበነኛታትን ገበናዊ ፍጻሜ ንድሕነት ሰብአዊ መስል ዝብል ራኢ ስምምዕ ክኸትም ዝኸኣለ።

አብ ክፍላ ጥሪ 2008 እታ መራኽብ ኣሜሪካ ጉዕዞ ከተቓርጽ ወይ ከአ ንብረታ ክትፍተሽ ዘገደዳኣ መርከብ ኢራን ካብቲ አብ እዋኑ ጸዲናቶ ዝነበረት መርዛም ሓተላ ኑክሌር ዌስት መሪሖዎ ዝነበረ ውን አብ ኤርትራ ዝለዓለ ናይ ዳይቪንግ ክእለት ዘለዎን ተማሃራይ ቤት ትምህርቲ ሰውራ ዝነበረን አብ ገለ

እዋናት ምስ ላዕለዎት ሓለፍቲ እዚ ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ብዘይ ምስምምዑ ኣብ ቀይዲ ኣትዩ ዝነበረ ለተናል ኮሎኔል ተስፋ-ንኪኤል ባሲሎስ ኢዩ። ምስ ፍሉይነት ናይዚ ዛዕባ ኸኣ ነዚ ኩነታት ዝምልከት ናቱ ፍሉይ ጽሑፍ ክገብረሉ ኢዩ።

ኣብዚ እዋንዚ፡ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ሶማልያ ናብ መድርኽ ትያትር ዓውደ ወትሃደራዊ ስራሒታት እናተቐየረ ኣብ ዝመጸሉ ዘሎ እዋን ኢዩ ኸኣ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ኣብ ጥቅምቲ 06/2008፡ ኣብ ዘካየዱ ኣኼባ ነቲ ኣብ ልዕሊ ንግዳዊ ንጥፊታት ቀይሕ ባሕሪ ተፈጠሩ ንዘሎ ስግኣት ጠቓሕ፡ "ኣብ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ /ሶማልያ/ ዝነጥፉ፡ ነፈርቲ ኸኣትን፡ መራኽብ ውግኡን ዘለዎን ሃገራት፡ ኣንጻር ሽፍትነት ባሕሪ ኣድላዩ ስጉምቲ ክወስዱ" ዝጽውዕ ውሳኔ ዘሕለፈ።

ነዚ ውሳኔዚ ኩለን ኣባል ሃገራት ክድግፈኡ እንክለዎ ቀዋሚ ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣቶ ኣርኢያ ደስታ ጥራይ ኢዩ ብትሪ ተቐደምዎ።

ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ነቲ ኣብ 20 መስከረም 2002 ብላዕለዎይ ልኡኽ መንግስቲ ኤርትራ ቀዋሚ ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣምባሳደር ኣሕመድ ጣህር ባዱሪ ኣብ መበል 57 ስራዕ ዓመታዊ ኣኼባ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዘቕረቦ ንናይ ሸዑ ምሕዝነት ብናይ ግብረ ሽብራ ዝኸሰስ መደረ ከስምዕ እንክሎ ዝተጠቐመሉ ቻና ኣብ ውሽጢ ምሕዝነት ኤርትራ ውድብ እስላማዊ ጀሃድ ኤርትራ ብምህላው እዚ ውድብ እዚ ኸኣ ምስ ዓል ቻዲዳ ጽኑዕ ርክብ ከም ዘለዎ ብምክሳስ ኢዩ ጥውዮ በትሩ ብጉልባብ ምሕዝነት ምንቅስቃስ ኤርትራ ነተን ንምሕዝነት ምንቅስቃስ ኤርትራ ሓገዝ ዘብርክታ ዝነበራ ሰንዓ ፎርም ተሪር ክሱ ዘቕርበለን ዝነበረ።

ነዚ ብምምልካትን ነቲ ኩነት ብምዝካርን ኢዩ ኸኣ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣብ ምግንጻል ፋይል ናይታ ኣባል ዝኾነት መንግስቲ ኤርትራ ጎራሕ ቃና ዘለዎ ብልሒ ዝተጠቐመ።

ልክዕ ኣብዚ ዕለትዚ ጥቅምቲ 06/2008፡ ኣብ ናይ ሰዓታት ፍልልይ ዘለዎ ኢዩ ድማ ሓይሊ ዕማም ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ ምስ ማእከላይ ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ክገብር ብዝጸሐ ስጡም ሓቤሬታ ምልውዋጥ ምስቲ ካብ ፐንታጎን ዝተላእከሉ መልእኽቲ ብምትእስሳር ማእከላይ መደበር ስለያ ኣሜሪካን ምሉእ ኣሃዛዊ ጸብጻብ ሚኒስትሪ ወጻኢ ጉዳያት ኣሜሪካ ብምዝማድ ላዕለዎይን ታሕተዎይን ባይቶ ኣሜሪካ ብክታም ፕረዚደንት ቡሽ ዝተሰነዩ ነቲ ምስ ግብረ ሽብራውያን ምትሕብባር ኣለዎ ኢሉ ዝገለጸ መንግስቲ ኤርትራ፡ ምስ ኣሸበርቲ ሶማል ብምትሕብባርን፡ ነቶም ኣሸበርቲ ኣጽዋር የቐብልን የሰልጥንን ኣብ ሃገሩ የዕቂቡ ድማ፡ ኣንጻር ኢቲ ብዓለም ተቐባልነት ዘረጋገጸ መሰጋገሪ መንግስቲ ሶማልያ ንዝንቀሳቐሱ ጉጅለ ኣል ሸባብ የዕጥቕን የስንቕን ኣሎ፡ ብዘይካዚ ድማ፡ ነቲ ዑሉል ገበነኛን፡ ምስ ኣል ቻዲዳ ምትእስሳር ከም ዘለዎ፡ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ኣብ መዝገብ ናይ ኣሸበርቲ ዝመዝገቡን ክትሃድኖ ዝጸንሑትን የመር ዑዌስ ዳህሪ ብምትእስሳር፡ ናብ መንግስቲ ኤርትራ ዝኾነ ዓይነት ኣጽዋር ክይሸየጥን ክይሰጋገርን ናብ ኤርትራ ኣጽዋር ክይሸየጥን ከም ዝኣገደት፡ ኣመሪካ ብወግዒ ዘፍለጠትሉ መዓልትን ዕለትን ምስ መግለጺ ውሳኔ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣብ ሓደ ምዝማዱ ናይ ኣጋጣሚ ኣይነበረን።

የመር ዑዌስ ዳህሪ ናብ ኤርትራ ዝኣቱ ዘሎ ሕጂ ንፋልማዩ ግዜኡ ኣይኮነን። ኣቐዲሙ 'ውን የመር ዑዌስ ካብ 1994 ጀሚሩ ነጋውስ ኩናት ሶማል ኣብ ዝገርገሩሉ ግዜ ከም ናይ ክብሪ ጋሻ መንግስቲ ኤርትራ ኮይኑ ኣብ ሓማሴን ሆቴል ክዕቀብ ከሎ ማናጀር ሓማሴን ሆቴልን እምባሳይራ ሆቴልን ዝኾነ ኣባል 72 ነበር ናይ ሕጂ ኣባል ሃገራዊ ድሕነት ናይ ክብሪ ማዕርግ ኮሎኔል ሰሎሞን ኣብርሃ ፍሉይ ኣተሓሕዛ ክግበረሉ ከም ዘለዎ ኪኖ ካብ ሚኒስትሪ ውሽጣዊ ጉዳያት ብናይ ሕጂ ብሪጋደር ጀነራል ማዕርግ ተሰኪሙ ዘሎ ኣብርሃ ካሳ ፍሉይ ትእዛዝ ዝተቐበለ።

ቅድሚ ቅሩብ ሰሙናት ናይዚ ፍጻሜዚ ኸኣ፡ ብዕለት 22 መስከረም 2008 ሚኒስትራት ጉዳያት ወጻኢ ኤውሮጳዊ ሕብረት፡ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዘሎ ሽፍትነት ባሕሪ ንምግታእ፡ ወትሃደራዊ ስሪሒታት ናይ ምክያድ ተኸእሎ ዘለዎ ውጥን ኣጽዲቕኞም ነይሮም ኢዮም።

ብተመሳሳሊ ቅዲ፡ ኣዛዚ ሓይሊ ዕማም ሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ኣድሚራል ፊልፕ ግሪፕ፡ ምስ የመን ሽፍትነት ባሕሪ ንምቅላስን፡ ጸጥታ ኣህጉራዊ መስመር ቀይሕ ባሕሪ ንምዕቃብን ምውሓስን ክህሉ ዝግባእ ወትሃደራዊ ምውህሃድ ተዘራሪቡ።

እዚ ዝኾነሉ ግዜ ኸኣ፡ መንግስቲ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ ነታ ከም ዝተጨውየት ዝተሓበረ፡ ግን ከኣ ናብ ማያት ኤርትራ ኣትያ ዝተሰወረት ናይ ኢራን መርከብ ንምድላይ፡ መእተዊ ፍቓድ ንክረክቡ፡ ነቶም ሸፋቱ ባሕሪ §7 ሚልዮን ዶላር ከም ዝሃቡ፡ ጋዜጣዊ ሓበሬታታት ኣብ ዝግለጹሉ ዝነበሩ ልክዕ እዋን ኢዮ።

ብተዘዋዋሪ መንገዲ ሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ ነቲ ዝኸፈለቶ ናይ §7 ሚልዮን ዶላር ንቐንዲ ናይቲ ምንቅስቓስ ኣስኬርየን ንክትረክብ ኣኸኢሉዋ ኢዮ ካብዚ ኩነት እዚ ተበጊሳ ኢያ፡ ነቲ ካብ ቀደም ዝጸንሐ ናይዚ ከባቢ እዚ ናይ ምቁጽጻር ባህጋ ንምስማር ነቲ ካብ እዋን ዝሓልፈ ኩናት ምስ ምጻጻእ ስርዓት ደርግ ተሓሪምዎ ዝነበረ በሪ መቐጻጸሪ ባይታ መስመር ቀይሕ ባሕሪ ደጊግ ነቲ ኣብ 1979 ዝነበረ መሪሕ ውደባ ምስ ሰራዊት ሓይልታት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ ብምውህሃድ ናብ ዞባ ቀይሕ ባሕሪ "ወፍሪ ምጽራግ ጸሊም ደበና" ከተካይድ ወትሃደራዊ ምንቅስቓሳ ተኸርር ዘላ።

ሩስያ ብወገና፡ ኣብ መወዳእታ መስከረም 2008፡ ኣብ ገማግም ባሕሪ ሶማልያ ዳህሳስ ንምክያድ፡ ናይ ውግእ መርከብ ተበግስ ከም ዘላን፡ መራኽብ ውግእ ሩስያ ስሪሒታት ክፍጽማ ምኻነን ኣፍሊጧ።

ብፍላይ፡ ድሕሪታ ምጭዋይ ናይታ M.V.Faina ዝተሰምየት፡ መዓልቦኣ ኣበይ ምንባሩ ዘይተነጸረ ታንክታትን ካልእ ወትሃደራዊ ንዋትን ዝጸግነት ናይ ዩክሬይን መርከብ ምኻና ዝተረጋገጸ፡ ድሒሩ ኸኣ፡ ብዕለት 28 መስከረም 2008 ኣብ ማርሳታት ናይ ኤርትራ ብኣልያ ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ከም ዝተራገፈት ዝተነጸረ መርከብ ድማ፡ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ናብ ከባቢ ቀይሕ ባሕሪ ናይ ውግእ መራኽብ ሰዲዱ።

ኣቐዲሙ ኣዛዚ ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ዝነበረ ሕጂ ግን ግብራዊ ስልጣኑ ብብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ዝተመንጠለ ስማዊ ሓላፍነት ሒዞ ዘሎ ሜጀር ጀነራል ሑመድ ካሪካረ ኣብ ዕለት 18 ሕዳር 2007 ካብ ሓላፍነቱ ዘውረዶ ቀንዲ ምክንያት ምስ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ንምግላፍ መርዛም

ሐተላ ኑክሌር ዌስት አመልካቱ ብዝገበሮ ተቃዋሚ ኢዩ፡ ካብ እዝኒ ቤት ጽሕፈት ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ሰማዒ ዝሰኣነን ተነጽሎ ከም ዘጋጥሞ ዝተገብረን ስልጣኑ ብኻልኦት ከም ዝበሐትን ናብ ልምሰት ከም ዝቕየር ዝተገብረ።

ብርግጽ ዕብዮት ናይቲ ሽፍትነት ባሕሪ ኣቃሊልካ ዝርእ ኣይኮነን። ኣህጉራዊ ቤት ጽሕፈት ማሪታይም ብዝሒ ናይቲ ኣብዚ ዓመትዚ ዘጋጠመ ክትራ፡ ልዕሊ 61 ምብጽሑ ይገልጽ። ገለ ጸብጻባት ድማ፡ ዝተኸትራ መራኽብ ንምልቃቕ ዝተኸፍሉ ገንዘብ፡ ልዕሊ ኣስታት 300 ሚልዮን ዶላር ከም ዝበጽሑ ይሕብሩ። እዚ ኣሃዳዊ ጸብጻብ እዚ ግን፡ ንገለ ክፋል ናይቲ ዛንታ ጥራይዩ ዘመልከት።

ብዘይካዚ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ መደርቦዩ ባይታ ናይ ዝተፈላለዩ መርዛም ንሓፋት ኢዩ ኮይኑ ዘሎ። እቲ ኣብ ባጽዕ ቤት ጽሕፈቱ ዝገበረ ፕረሲደንት ኢሲያስ አፈወርቂ ኸኣ ነቲ ናይ ሃገር ምምሕዳር ጉዳይ ኣብ ምውፋር ክትራ መራኽብን ግዕዞ ህንደሳ መርዛም ንሓፋትን ኢዩ ዘውዕሎ ዘሎ።

ነታ ሓይሊ ባሕሪ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ከም ዝተጨውዩት ዝሕብረላ ንብረት ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ዝኾነ The Sirius Star is carrying its full load of 2m barrels ከም ዝጸገነት ዝንገረላ ዘሎ ብስዑድ ዓረብ እትውነን መርከብ /ታንከር/ ቅድሚ ምጭዋይ ዝነበረ ክልተ መዓልታት ዕለት 14 ሕዳር 2008 ድሮ ናብ ዕለት 15 ሕዳር 2008 ዘውግሕ ከውታ ለይቲ ኣብ 5 ፈጣናት ጀላቡ ዝተሰቑሉ ኮሎኔል መሓሪ ደስታን ካፕቲን ያሲን ፈረጅን ካፕቲን ሓሰን ፍካክን ዝመርሖም 46 ዘመናዊ ዕጥቂ ዝዓጠቑ ኣባላት ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ናብ ህንዳዊ ውቅያኖስ ገጸም ክንቀሳቅሱ እንከለዉ ኣዛዚ ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ብሪጋደር ጀነራል ፍጹም ገብሪሂወት ኢዩ ዘፋንዎም ነይሩ።

ሰንበት 16 ሕዳር 2008 ከኣ ሓንቲ ናይ ኣሜሪካ The US-bound tanker ኣብ ደቡባዊ ምብራቕ ሞምባሳ ክትጓዝ እንከላ ብሪጋደር ጀነራል ጠዓመ /መቐለ/ ምስ ኣዛዚ ባሕሪ ምንቅስቓስ እስላማዊ መጋባእያ ሶማሊ /ኪዳን ዳግመ ምሕራር ሶማሊ/ ኮማንደር ኣይዘን ሑሴን ከማል ሞቦቆሉ ኩርዲሽ ዝኾነ ኣቕዲሙ ኣብ ሰራዊት ኢራን ኣባል ሓይሊ ባሕሪ ዝነበረ ብምዃን ኢዩም ብዕለት 15 ሕዳር 2008 ካብ ኣስመራ ናብ ከንያ በረራ ዘካየዱ።

ኣፈኛ ሓይሊ ባሕሪ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ሌፍተናንት ናትያን ክሪስቲንስ ነቲ ዝተካየደ ናይ ጭውያ ስሪሒት ዘይሓላፍነታዊ ምዃኑ ከነጽር እንከሎ፡ ዛጊት እታ ዝተጨውዩት መርከብ ብዕብዮታ ካብተን ኣቕዲመን ዝተጨውያ ቀዳመይ ደረጃ ዝሓዘት ኢያ።

ዛጊት ከኣ ካብታ ዝተጨውዩት መርከብ 2 እንግሊዛውያን ዝርከቡዎም 25 ሰባት ህይወቶም ክድሕን ኪኢሉ ኣሎ።

ምጭዋይ ናይታ ዓባይ መርከብ ንሻቕሎት ዓለምና ኣብ ጥርዚ ኣብጸሑሉ ዘሎ እዋን ኣብ ጫፍ ናይ ፑንትላንድ ሶማሊ ምጭዋያ ነቲ ፍጻሜ ካብ ዝሓላለኸ መስርሕ ሓደን ነቲ ናይ ጸሊም መጋረጃ ዝቕንጥት በሪ ምዃኑ ኢዩ ዝእምት ማእከላይ መደበር ስለያ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ።

ብዙይካዚ ናይ ሰሜን ኮርያ The South Korean-builet Sirius Star, owened by the Saudi Company Aramco, ዋንነት ኩባንያ ስዑዲ ዓረብ ኣራምኮ ካምፓኒ ኣብ ክፍላ መጋቢት 2008 ዝተራቐቐ ኣጽዋር ጸዲና ኢያ ኣብ ማርሳታት ኤርትራ ብፍላይ ከኣ ኣብ ማርሳ ፋጥና ዝተራገፈት።

ሚኒስትሪ ወጻኢ ጉዳያት ብሪጣንያ ንምድሓን ናይቶም ክልተ ዜጋታቱ ኣመልኪቱ ሓበሬታ ካብ ምሃብ እኚ ተቐጠቡ እንተሃለወ ንምምካን ስራሒት ሽፍትነት ባሕሪ ግን ካብ ቅድሚ ሕጂ ንላዕሊ ቆሪጹ ከም ዝተላዕለ በተን ናብ ቀይሕ ባሕሪ ዘበግሰን ዘሎ መራኽብ ኩናቱ ዘነጽፎ ዘሎ ሓቂ ኢዩ።

ካብተን ፍሉጣት ናይዚ ቀረባ እዋን ጭውያ መራኽብ ዘጋጠመን ዋንነት መራኽብ ሃገራት ከኣ መርከብ ክርኣሽያን መርከብ ፊሊፕኒስን መርከብ ፖላንድን ኢያን።

ብዙይካ እዚአን ከኣ ምስ ምንቅስቃስ ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራን እቲ ሽፍትነት ባሕሪ ዝኸረሉ ዘሎ እዋናት ናይ ጽዕነት መርከብ ጃፓን ናይ ቻይና ዘመናዊት ዓላ መግፈፊት መርከብ ናይ ቱርኪ ኬሚካል ጽዕነት መረክብ ናብ ህንዲ እናተጋዕዘት እንከላ ዝተጨወየትሉ ግዜን ናይ ዳኒሽ ካርጎ መርከብ ዝተጨወይትሉ እዋንን እንተኾነ ውን ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ኣብ ጽዑቕ ምንቅስቃስ ኢዩ ነይሩ።

ኣብ ድሮዚ ኹሉ ምዕባለታት ኢዩ ኸኣ ብዕለት 11 ሕዳር 2008 ሚኒስትሪ ወጻኢ ጉዳያት ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ዜጋታቱ ጥራይ ዘይኮነ እንተላይ ኤውሮጳውያን ናብ ኤርትራን ሶማሊያን ከይገሹ ዘጠንቅቑ ተሪር ናይ መገሻ እገዳ መምርሒ ዘውጽኡ።

ብዕለት 19 ሕዳር 2008 ኸኣ ሚኒስትራት ጉዳያት ወጻኢ ኤውሮጳ ንፈለግ መግለጺ ሚኒስትሪ ወጻኢ ጉዳያት ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ ንመገሻ እገዳ ናብ ኤርትራን ሶማሊያን ብዝምልከት ገምጋም ብምግባር ኤምባሲታቶም ኣብ ተጠንቀቕ ክጸንሑን ብዜጋታቶም ዝግበር መገሻ ናብ ኤርትራን ሶማሊያን ብዕጹው ማዕጸ ደው ከም ዝብልን መምርሒ ዘሕለፉ።

ብኣንጻር ናይዚ ፍጻመ እዚ ኸኣ መንግስቲ ኤርትራ ንዲፕሎማሲያዊ ሕግታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣብ ውዕል ጀነቫ ንዝፈረመሉ ዓንቀጽ 36 ሰፊሩ ንዘሎ ተፍትሽ ንዝብል ሕጊ ጢሑሱ ኣብ ልዕሊ ዲፕሎማሲያታት ጽዑቕ ተፍትሽ ዘካይድ ዘሎ።

እቲ ላዕለዋይ ኣዛዚ ሰራዊት ሰሜን ኣትላንቲክ ኔቶ፡ ቺፍ ኣድሚራል ዳኒኤል ፋን ቤንጃንኩዝ፡ ብዕለት 12 ጥቅምቲ 2008 ዝሃቦ መደረ "መደባትና፡ ነቲ ኪንዮ ጸሊም ራዕዲ ዘሎ ደበና ምቕንጣጥ ኢዩ!!!" ክብል ዝገለጸ ተሪር መግለጽን ሰራዊት ሓይሊ ባሕሪ ኣሜሪካ ናብ ቀይሕ ባሕሪ ገጹ ገስጋስ ምክያዱን ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ኣብ ናይ ዕለት 11 ሕዳር 2008 ኤርትራ ብእትኣግዶ ዘላ ሓዊ ኣብ ሞንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን በቲ ሓደ መዳይ ኸኣ ኣብ ኤርትራ ምስ ጁቡቲ ብእትገብሮ ዘላ ምትኹታኽ ኣብ ሞንጎ ኤርትራን ጅቡትን ንክባራዕ ይኸእል ኢዩ ዝብል ዝሃበቶ ገምጋምን ሰራዊት ሓይሊ ባሕሪ ፈረንሳ ናብ ሸነክ ራስ ዱሜራ ገጸም ምግስጋሪምን ኣብ ጁቡቲ ዝርከቡ ሰራዊት ጀርመን ኣብ ተጠንቀቕ ምህላዎምን ናበይ የምራሓና ኣሎ ኣብ ዝብል ነጥብ ኢዩ እቲ ወጥሪ ተንጠልጢሉ ዘሎ።

ሚኒስትሪ ወጻኢ ጉዳያት ኤርትራ ብዕለት 20 ሕዳር 2008 ኣብ ዘውጸኦ መግለጺ ነቲ ንምክልኻል ሽፍትነት ባሕሪ ብውድብ ሕቡራት ሃገራትን ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካን ኤውሮጳዊ ሕብረትን

ዝካየድ ዘሎ ወፍሪ ዝጅወም መግለጺ ምውጽኡን ቀይሕ ባሕሪ ሞግሓፊ መርዛም ሓተላ ኑክሌስ ዌስት ይኸውን ኣሎ ኢሉ ምእማቱን ዘይጠባዩ ኸኣ ነተን ሞግሓፊ ክገብረኦ ደልየን ዝበለን ሃገራት ዘይምጥቃሱ ዓለምና ሓባል በሊያ ከይትቐድመኪ ኢዩ ኸይነዋ ዘሎ።

ኣብ ከምዚ ተኣፋፉ ህሞት መንግስቲ ኤርትራ ብፍላይ ከኣ ፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፈወርቂ ምምሕዳር ዋሽንግቶን ካብኡ ናብኡ ኸኣ ምምሕዳር ሰልፊ ዲሞክራቲክ ፕረሲደንት ኣሜሪካ ነበር ቢል ኪሊንተን መንግስተይ ክግልብጥ ይሓስብ ነይሩ ኢሉ ዝኸሰሶም ሰልፊ ኣብ ስልጣን ምምጻእም ጥራይ ዘይኮነ በዓልቲ ቤት ፕረሲደንት ኣሜሪካ ነበር ቢል ኪሊንተን ሂላሪ ኪሊንተን ብሓድሽ ፕረሲደንት ኣሜሪካ ኣባጣ ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ ኣሜሪካ ኸይና ምርጃሓ ጉዕዞ ናበይ ክመርሓና ይኸእል?

ብፍላይ ከኣ ወትሃደራውያን ኪኣላታት ሓይሊ ባሕሪ ኢራን ናብ ዳህላክ ምእታዎምን ህሉው ወትሃደራውን ፖለቲካውን ምዕበለታት ኤርትራ ኣብ ውሽጢ ሰራዊት ህዝብን በቲ ሓደ መዳይ ከኣ ኣብ ውሽጢ ኣዘዘቲ ሰራዊትን መራሕቲ ህግደፍን ውሽጣዊ ምዕባሌታት ካቢና ሚኒስትራትን በቲ ሓደ መዳይ እንታይ ይመስል ኣሎ?

ይቕጽል፦
ውሕሉል ፈዳይ ንጉሰ
shamlahaqi@yahoo.com